This volume was donated to LLMC
to enrich its on-line offerings and
for purposes of long-term preservation by

Hawaii State Archives

NA KANAWAI

O KA MOI

KAMEHAMEHA V.,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E KA

HALE AHAOLELO,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA MAKAHIKI

1868.

HONOLULU:
PAIIA MAMULI O KE KAUOHA A KE AUPUNI.
1868.

NA KANAWAI O KA M. H. 1868.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KA MANAWA O KE KAU HOOKOLOKOLO O KA AHA HOOKOLOKOLO KAAPUNI MA KA APANA HOOKOLOKOLO EHA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ke kau hookolokolo o ka Aha Hookolokolo Kaapuni, kauohaia ma ke kanawai, e noho ma Nawiliwili ma ka Apana Hookolokolo Eha o keia Aupuni, i ka Poalua mua o Mei i kela a me keia makahiki, e noho no ia kau ma keia hope aku ma Nawiliwili i ka Poalua mua o Autake o kela a me keia makahiki.

PAUKU 2. O na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia kanawai, ua hoopau ia.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i; aka, o ke kau hookolokolo o ua Aha Hookolokolo Kaapuni la i kauohaia ma ke kanawai, e noho maloko o keia makahiki, e noho no ia kau ma Nawiliwili i ka Poalua mua o Mei. O na mea ma keia kanawai e kue ana i keia, aole hooko ia ma keia kau, aka, e hiki no i ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie ma kana palapala kauoha e kauoha aku i ka Makai Nui, e hoopanee i ua Aha la i kekahi la e aku, aole hoi mahope aku o ka Poalua mua o Autake o keia makahiki.

Aponoia i keia la 27 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I KA LUNA DUTE NUI E AE AKU I KA ALEKOHOLA, MA KEKAHI MAU MANAWA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E hiki no hoi i ka Luna Dute Nui ke manao oia he pono, ke

ae i ka Alekohola e laweia noloko ae o ka Hale Dute, i mea hana laau lapaau, i mea paahana, i mea hoomoakaka i na hana akamai e ae, ke uku ka mea lawe i kanalima hapahaneri ma ke kuai mua ana, e haawi hoi ka mea lawe i palapala hoopaa, i mea e hana'i oia i keia mau hana wale no me ua Alekohola nei.

Hoaponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HOOPANEE ANA O NA AHA HOOKOLOKOLO INA E HIKI OLE MAI KA LUNAKANAWAI PERESIDENA O KA AHA.

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ina i hiki ole mai kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, i kekahi o na Aha Kaapuni i ka manawa i hoakakaia no ka hookolokolo ana, alaila, na ka Lunakanawai Kaapuni, a ina i hiki ole mai ka Lunakanawai Kaapuni, na ka Makai Nui e hoomaka i ka Aha, a e hoopanee iho no ia la ae ia la ae, a no ia manawa aku ia manawa aku a hiki mai kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, aka, oia ano hoopanee ana aole oi aku mamua o na la ekolu, ina aole hoikeia a e kakauia ma ka moolelo o ka Aha e ke Kakauolelo, i ka manawa o ia hoopanee ana, i kekahi palapala kauoha a ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie e hai ana i ka la e hoopaneeia ai o ua Aha Kaapuni la.

PAUKU 2. O ka Pauku 873 o ke Kanawai Kivila ua hoopauia, a o kela hapa o ka Pauku 885 o ia Kanawai Kivila e olelo ana no na kau hookolokolo o na Aha Kaapuni aole oi aku mamua o na la 14, ua hoopauia no hoi.

Hoaponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAUOHA ANA NO NA PAPA HOIKE O NA HANA I HANAIA MA NA AHA HOOKOLOKOLO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoike aku na Lunakanawai Kaapuni a me na Lunakanawai Apana imua o ke Kakauolelo o ka Aha Kiekie, ma ka Poakahi mua o Ianuari, a mamua ae paha, i kela a me keia makahiki, ka nui a me ke ano o na hana a pau i hanaia ma ko lakou mau Aha pakahi. Ma ia mau papa hoike e hoikeia ka nui a me ke ano o na hana a pau i hanaia ma kela a me keia Apana Hookolokolo iloko o ka makahiki i hala aku, ka nui o na mea i hoopiiia, ke ano o na Karaima a me na Mikamina i hoopiiia, ka mea i hooholoia, a me ka hoopai i kauia. Na ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie e kauoha aku no ke ano o ke kakauia ana o ua mau papa hoike la, a na ke Kakauolelo o ua Aha la e hoopuka aku i mau pepa pai hakahaka e like me ua kauoha la.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAUOHA ANA NO KEKAHI KAU HOOKOLOKOLO HOU O KA AHA HOOKOLOKOLO KAAPUNI MA KA APANA HOOKOLOKOLO EKOLU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E kukuluia kekahi kau hookolokolo jure o ka Aha Hookolokolo Kaapuni, ma Waimea, ma ka Mokupuni o Hawaii, no ka Apana Hookolokolo Ekolu o keia Aupuni, ma ka Poalua mua o Novemaba, i kela a me keia makahiki.

PAUKU 2. O ke kau hookolokolo jure i kauohaia ma ke kanawai no ka Poalua mua o Sepatemaba, no ka Apana Hookolokolo Ekolu e kukuluia ma keia hope aku ma Hilo. ma ka Poalua mua o Mei. o kela a me keia makahiki.

PAUKU 3. E hiki no ke hoopaneeia kekahi o keia mau kau hookolokolo a i kekahi o na wahi i kauohaia no ka Aha Hookolokolo Jure ma ka Mokupuni o Hawaii, ina e manaoia e ka Lunakanawai o ka Aha Kiekie e noho Peresidena ana o ka Aha Kaapuni, he mea ia e pono ai ka lehulehu.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i, aka, o ke kau hookolokolo o ua Aha Hookolokolo Kaapuni la e kauohaia ma ke kanawai e noho maloko o keia makahiki, e noho ia kau ma Waimea i ka Poalua mua o Sepatemaba, o na mea ma keia kanawai e kue ana i keia, aole e hookoia ma keia kau, aka, e hiki no i ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie, ma kana palapala kauoha, e kauoha aku i ka Makai Nui e hoopanee i ua Aha la i kekahi la e aku, aole nae mahope o ka Poalua mua o Novemaba o keia makahiki.

Aponoia i keia la 2 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E MALU PONO AI KA HOLOHOLO MOKU PILI AINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

E hoololiia a ma keia ua hoololiia ka pauku eono haneri me kanakolu-kumamalua o ke Kanawai Kivila, ma ka hookomo hou ana i keia mau huaolelo :

" A e haawi pu ia me ua palapala noi la ka palapala hoike a kekahi mea kupono, i kohoia e ka Luna Dute Nui, e hoomaopopo ana he moku kupono no ia e holo ai ma ka moana, a ua maikai, a ua paa ; a ina aole e loaa ka palapala o ia ano, alaila aole no e haawiia ka palapala hoike hoapono no ua moku la."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. M., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 999 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ka Pauku 999 o ke Kanawai Kivila o keia Aupuni e hoololiia, a ma keia ko hoololiia nei, i heluheluia ai ua pauku la penei:

"PAUKU 999. Ina e hoohalahala kekahi no ka olelo hooholo o na Komisina no ka hooholo ana no na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai, e hiki no ia ia ke hoopii hou imua o ka Aha Kaapuni o ia Mokupuni, a imua o ka Aha Kiekie paha; a na ka Aha Kaapuni a Aha Kiekie paha e lohe a e hooholo no ia hoopii ma ka baneko, me ka ae ana aku i ke kukulu ana i na hoike hou; eia nae, ina ua manao kekahi e hoopii, e hai mai oia i kona manao pela imua o na Komisina iloko o na la elima mahope iho o ko lakou hooholo ana, a e uku no i na Komisina i na koina a pau a hiki i ka la hoopii, a e waiho me na Komisina i ka palapala hoopaa no na dala hookahi haneri, me na hope i kupono i ka manao o ka hapanui o ua mau Komisina nei, i mea e ukuia'i na koina mahope ke ko ole ka mea hoopii imua o ka Aha maluna, alaila e haawiia mai ka palapala hoopii."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1183 O KE KANAWAI KIVILA

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia ka Pauku 1183, a ma keia ua hoololiia no, ma ke kapae ana i ka huaolelo "fully" ma ka lalani ekolu, a me na huaolelo "a me ke Kuhina Nui," ma ka lalani elima a me eono, i mea e heluheluia'i ia pauku penei:

"PAUKU 1183. Na ka Luna Makai Kiekie a o kona hope paha e hoopai i ka make, ma ka li ana i ka mea i ahewaia a make loa, alaila, e haawiia ke kupapau e like me ke kanoha a ka Aha; aole no e hoopaiia i ka make, aia a kakau inoa ia ka

palapala make e ka Moi ; aole hoi e hoopaiia i ka make mahope o ka palapala kala a ka Moi."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

OLELO HOOHOLO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E kauohaia, a ma keia ua kauohaia ke Kuhina-Waiwai e haawi mailoko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, Eono Tausani Ewalu Haneri Kanahakumamaha Dala me na Keneta he Kanahakumamawalu i ukuia'i na lilo no ka holo ana iho nei o ka Moi i Hawaii ma ka Mokuahi Kilauea.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KA MOKUNA XXXVIII, PAUKU 2 O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA NO KA POE AEA A ME KA POE HAUKAE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E hoololiia ka Mokuna Kanakolukumamawalu, Pauku Elua o ke Kanawai Hoopai Karaima, e hiki no i na Lunakanawai Hoomalu a me na Lunakanawai Apana a pau e hoopaa i ka poe aea a me ka poe haukae no kekahi manawa, aole nae e oi aku mamua o na makahiki elua.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KUMUKANAWAI I HAAWIIA E KE ALII KA MOI KAMEHAMEHA V., MA KA LA 20 O AUGATE, 1864, A UA HOOPUKAIA KEIA HOOLOLI E LIKE ME KA MEA I OLELOIA MA KA PAUKU 80 O KE KUMUKANAWAI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E hooloiia, a ma keia ua hooloiia no ka Pauku 56, ma ke kapae ana i na huaolelo "hookahi haneri me kanalima," a ma ka hookomo ana ma ia hakahaka i na huaolelo "elua haneri me kanalima," a e heluheluia ua pauku la i hooloiia penei :

"E ukuia ka Poeikohoia e na Makaainana, no ka lakou hana e like me ka mea i oleloia ma ke kanawai, noloko ae o ka Waihona Dala Aupuni, aole no nae e hoonuiia keia uku i ka makahiki i hooholoia'i ka olelo e hoonui i ka uku ; aole hoi e kaulia kekahi kanawai e hoomahuahua ana i ka uku o ka Poeikohoia mamua o na dala Elua Haneri me Kanalima no kela me keia halawai ana o ka Ahaolelo."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA 35 O KE KANAWAI KIVILA, NO KA UKU HOOPANEE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hooloiia, a ma keia ua hooloiia no ka Pauku 1480 a me ka Pauku 1481 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana o ka huaolelo "umikumamalua," a e hookomo ana ma kona wahi i ka huaolelo "eiwa," ma ia mau pauku.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hoolahaia ana.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOAKEA ANA I KA MANA O KA AHA HOOKOLOKOLO KIEKIE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O kela a me keia hoopii e waiho ana imua o kekahi Aha Kaapuni o keia Aupuni, no kekahi feloni, e hiki no ke hoihoiia i ka Aha Kiekie i kukuluia ma Honolulu, Mokupuni o Oahu, no na mokupuni a pau o keia Aupuni, ma ke noi o ka Loio Kuhina, ke ae hoi ka mea i hoopiiia, ina ma ka manao o ka Aha, oia ka mea kaulike.

PAUKU 2. O na noi a pau no ka hoihoi ia'na o na hoopii e kakau palapala ia, me ka hoomaopopo pono ana i na kumu no ua noi la.

PAUKU 3. O na hoike i kenaia e hele aku i ka Aha Kiekie i kukuluia ma Honolulu, ma ke ano i oleloia maluna, ina aole lakou he poe noho ma ka mokupuni o Oahu, e uku pakahi ia lakou eha keneta no ka mile no na mile a pau i hele maoli ia, a me ka hookahi dala no kela a me keia la o ka hele ana imua o ka Aha.

PAUKU 4. Na ka Aha Kiekie e haawi i na rula e pili ana i ka malama pono ana a me ka lawe ana i na palapala a pau e pili ana i na hookolokolo i oleloia ma keia kanawai.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA HOOPONOPONO ANA O KA OIHANA HOOMALU A ME NA LUNA HOOKO O KE KANAWAI MAI KA OIHANA KALAIAINA A I KA OIHANA LOIO KUHINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelò o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ka malama ana a me ka hooponopono ana o ka Oihana Hoomalu Kuloko o ke Aupuni, ma keia ua hoololiia mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Loio Kuhina o ke Aupuni.

PAUKU 2. O ka Ilamuku o ke Aupuni e noho no oia ma kana Oihana e like me ke ano o kona palapala hookohu e noho

nei, aka, o na hakahaka a pau ma keia hope aku e hoopihaia no ia ma ka hookohuia ana e ke Alii ka Moi, mamuli o ke koho ana a ka Loio Kuhina ; a o na hoike a me ka hooponopono ana i na papa hoike e koiia nei me ke Kanawai, e hoike ka Ilâmuku i ke Kuhina Kalaiaina e hoike ia ma keia hope aku i ka Loio Kuhina.

PAUKU 3. O na Makai Nui e noho no lakou ma ka lakou Oihana e like me ke ano o ko lakou mau palapala hookohu pakahi e noho nei, aka, ina nae hoi he hakahaka kekahi, alaila e hookohuia e na Kiaaina ma ka apono pu ana o ka Loio Kuhina.

PAUKU 4. O kela a me keia mea i hookohuia ma keia hope aku i Makai Kiekie e haawi no oia mamua o ka lawelawe ana ma kana Oihana i palapala hoopaa i ka Loio Kuhina, me na uku hoopai a me na ano a pau i oleloia ma ka pauku elua haneri me kanalimakumamawalu o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 5. O na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau i kue i keia kanawai, ke hoopauia nei.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 422, 423 A ME 425 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 422 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaolelo "O ka Luna Paipalapala e lilo oia ex officio," ma ka lalani mua o ia pauku a ma ka hookomo ana i na huaolelo "O ke Kuhina Kalaiaina a o kekahi mea paha i hookohu pono ia eia." i heluheluia'i ua pauku la penei :

"PAUKU 422. O ke Kuhina Kalaiaina, a o kekahi mea paha i hookohu pono ia eia, oia no ka luna malama i ka Hoailona Pai o ke Aupuni, a nana no e pai i ua hoailona la ma na palapala, etc., e like me ke Kanawai Kivila."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 423 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaolelo "Ka

Luna Paipalapala o ke Aupuni," a me ka hookomo ana i na huaolelo "Ke Kuhina Kalaiaina, a o kekahi mea paha i hookohu pono ia eia," i heluheluia'i ua pauku la penei :

"PAUKU 423. O ka Hoailona Pai o ke Aupuni e like no ia me ka Hoailona Pai i aponoia i ka makahiki 1846 ; a ke Kuhina Kalaiaina a o kekahi mea paha i hookohu pono ia eia, e malama nei."

PAUKU 3. E hooloiia a ma keia ua hooloiia no ka Pauku 425 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaolelo "Ka Luna Paipalapala o ke Aupuni," ma ka lalani mua a me ka hookomo ana i na huaolelo "Ke Kuhina Kalaiaina, a i kekahi mea paha i hookohu pono ia eia," a me ke kapae ana i na huaolelo "i ka Luna Pai," ma ka lalani ewalu o ka olelo Hawaii i heluheluia'i ia pauku penei :

"PAUKU 425. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, a i kekahi mea paha i hookohu pono ia eia, ke kau i Hoailona Pai ma na palapala hakahaka, a e kuai aku ia pepa i na Ahahookolokolo, na oihana hooko o ke Aupuni, na Luna Dute, na Loio, a ina mea e ae e pono ai ka lehulehu, i kela manawa keia manawa, ke loaa mai iaia hookahi dala no kela pai ana keia pai ana. Aka hoi, e loaa no i ka Luna Dute Nui, a me na Luna e ae o ke Aupuni na pepa i Hoailona Pai ia e pono ai ka lakou mau hana, me ka uku mua ole, ke haawi lakou i na palapala hoike loaa, a ke hoike aku lakou i na dala i loaa mai ia lakou no na pepa hoailona, ma ka lakou mau palapala hoike oihana e like me ke kanawai."

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOMALU AI I KE OLA A ME KA WAIWAI MAI KA POINO ANA I NA MEA ANO PAHUPAHU, KOE KA PAUDA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e ae ia i kekahi mea e lawe, e malama

a e waiho ma ka halepapaa, aole no e kena i kekahi e lawe, e malama a e waiho ma kona halepapaa; aole no e kokua ma ka lawe ana, malama ana, a waiho ana ma ka hale waiwai, koe wale no ka halepapaa i hoolakoia mai no keia mea e ke Aupuni, i kela mea i kapaia he "Naptha" i oi aku mamua o ka pahu hookahi, a i kela mea i kapaia "Benzole" i oi aku mamua o ka pahu hookahi; a pela no me ka "Petroleum," Aila Honua, a me na aila e ae i komo ai ka "Petroleum," "Naptha," a me ka Aila Hoomaloo, i oi ae ka nui o keia mau aila mamua o na pahu he umi.

PAUKU 2. Ua hookapu loa ia ka lawe ana mai iloko o keia Aupuni i ka mea pahupahu i kapaia "Nitro Glycerine," a me na mea ano like me ia, malalo o na hoopai i haiia mahope ae nei iloko o keia kanawai, a e hiki no ke hoopaaia a e kuai kudalaia kekahi moku i lawe mai iloko o keia Aupuni i ka "Nitro Glycerine," a me na mea pahupahu e ae paha o ia ano.

PAUKU 3. O kela me keia e malama ana ma ka hale i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu, aila hoomaloo, a aila e ae o ia ano, koe nae ka malama ia ana ma ka hale i hoolakoia e ke Aupuni, e malamaia ia mau mea maloko o na pahu piula a keleawe paha, i penaia ia mau pahu mawaho me ka inoa o ka mea maloko, me na huaolelo moakakalea, ina paha he "Benzole," "Petroleum," "Kerosene Aila," a o ka inoa paha o na aila e ae o ia mau ano iloko o ua mau pahu la, a e waiho mau i kela mau pahu ma kahi e kokoke ana i ka ipuka o ka hale kahi i malamaia'i ua mea la, i mea e hiki ai ke lawe koke ia mawaho o ka hale.

PAUKU 4. Aole no e aeia i kekahi mea e lawe a e kena paha e lawe maluna o kekahi kaa, waapa, a moku paha, i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu a aila e ae o ia mau ano, i hanaia me ka wai hoomaloo, ke ole i waiho pono ia maloko o na kikila, a uhi pono ia i ka manawa e kaikai ia'na maluna o ke kaa, waapa, a moku paha, a ina hoi e laweia'na maluna o ka waapa, a moku paha, alaila maluna o ka oneki e waihoia'i.

PAUKU 5. Aole no e aeia i kekahi mea e lawe mai luna ae o ka moku i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu a aila e ae o ia ano, i hanaia me ka aila honua, ka "Naptha," a wai hoomaloo paha, ma kekahi ano e ae aia wale no a mai ka aoao ae o ka moku me na balaka, a e hoopili hoi ka moku ma ka Uapo ia manawa. A o ka "Benzole," "Petroleum," aila mahu, a me na

aila e ae o ia ano, i waihoia ma kekahi uapo a alahele paha ma ke kulanakauhale o Honolulu, Lahaina, a Hilo paha, i mea e hooili ia'ku ai, e hooili koke ia no mahope ae o ka waihoia ana mai.

PAUKU 6. Na ka Makai Kiekie o ko Hawaii Pae Aina me kona poe hope, a na na Makai Nui o kela a me keia mokupuni, me ko lakou mau hope, e lawe a e hoihoi pono aku a waiho iloko o ka hale a mau hale paha i hoolakoia e ke Aupuni no ia mea, i ka "Benzole," "Petroleum," aila mahu, a me na aila e ae a pau, i hanaia me ka "Petroleum," "Naptha," a wai hoomaloo paha, i hoonkaia mai mauka nei, a e waihoia maloko o ka hale, a waihoia ma kahi e ae paha, me ke kue i na olelo o keia Kanawai, na kela me keia o ia mau luna e malama ia mau mea, a hiki i ka wa i ukuia mai ia lakou na lilo a pau no ka lawelawe ana a no ka hoihoiia ana o ia mau mea maloko o ka halepapaa. Aka, aole no e hoopakeleia kekahi mea i kue i keia Kanawai mamuli o na hana o kekahi o ia mau luna, no kekahi uku hoopai.

PAUKU 7. Ua kauohaia ka Luna Nui o ka Oihana Kinaiahi, me kona mau hope, a me ke Kakauolelo o ia Oihana, me na Luna Kinaiahi o ke kulanakauhale o Honolulu, a me ka Makai Kiekie o ke Aupuni, na Makai Nui o kela me keia Mokupuni, a me na makai a pau no hoi mai o a o o keia Aupuni, na lakou e malama e hooko pono ia na olelo a pau o keia Kanawai, a ina e uhakiia, e hoopiiia no lakou no ia uhaki ana imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 8. Ina e kueia na olelo o keia Kanawai e kekahi mea a mau mea paha, alaila e manaoia he mikamina ia ; a ina e ku ka hewa ia ia mahope o ka hookolokolo ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopaiia ma ka uku dala, aole e emi malalo o ke kanalima, aole hoi e oi aku i ka elima haneri, a i ole ia ma ka hoopaahaoia ma ka hana oolea, aole oi aku i na mahina ekolu ; a e hiki no ke hoopai dala ia a me ka hoopaahaoia, aia no i ka manao o ka Aha.

PAUKU 9. Ma keia ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e hooholo a e kau i na rula no ka malama ana a me ka waiho ana o na mea pahupahu, koe nae na pauda i hai ole ma keia Kanawai e like ua mau rula la me ka mea i manaoia he pono e maluhia ai ke ola a me ka waiwai.

PAUKU 10. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KEKAHI KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E PILI ANA I KA POE I AEIA E KOHO BALOTA," I APONOIA MA KA LA 31 O DEKEMABA, 1864, A E HOOPONOPONO AI HOI NO KE KULEANA KOHO BALOTA NO NA LUNA MAKAAINANA ILOKO O KA HALE AHAOLELO, O KELA A ME KEIA MEA HAAWI BALOTA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kankanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoopauia, a ma keia ua hoopauia no ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka poe i aeia e Koho Balota," i aponoia ma ka la 31 o Dekemaba, 1864, e kapaeia na pauku o ia Kanawai a pau, mai ka akahi a hiki aku i ka umikumamalua.

PAUKU 2. O kela kanaka keia kanaka malalo o ka Moi, ina ua hookaaia kona auhau, a ina ua hiki aku oia i na makahiki he iwakalua, a ina ua noho paa ma keia Aupuni i hookahi makahiki mamua iho o ka la koho, a ina he waiwai paa hihia ole kona iloko o keia Aupuni e like me hookahi haneri me kanalima dala, a i ole ia he aina hoolimalima kona, a o ka uku hoolimalima he iwakaluakumamalima dala no ka makahiki, a i ole ia o kona loaa makahiki aole emi malalo o na dala he kanahikukumamalima i loaa noloko mai o kekahi waiwai a o kekahi hana kupono ma ke Kanawai paha, a ua ike oia i ka heluhelu a me ke kakaulima, ina ua hanau oia mahope o ka makahiki 1840, a ina ua hookomo oia i kona inoa ma ka papa inoa o ka poe koho o kona Apana, e like me ka mea i hoakakaia mahope ae nei, e hiki no ia ia ke koho i kekahi kanaka a mau kanaka paha i ka Poeikohoia no ia Apana; aka hoi, aole e hiki i kekahi kanaka pupule, a hupo paha, ke koho, aole hoi i kekahi kanaka i hihia i ke karaima nui ma ka hookolokolo ana ma keia Aupuni, ke ole i kalaia kona hewa e ka Moi, a ke ole hoi i loaa ia ia i na pono a pau o ke kanaka kupa ma ia kala ana, o ka poe wale no i aeia ma keia pauku o lakou wale ka i aeia e Koho Balota, ma ke koho ana i na Lunamakaainana iloko o ka Hale Ahaolelo o keia Aupuni.

PAUKU 3. Na kela a me keia Luna Helu, maloko o ko lakou mau Apana iho e kakau pololei ma na buke helu, ma na lalani okoa, e like me ke ano pai hakahaka i hoikeia malalo ae nei, na inoa o na kanaka a pau i kupono ke koho balota, e like me ka Pauku 2 o keia Kanawai; a ina hoi e ikeia kekahi kanaka i loaa ia ia ka waiwai kupono e koho balota ai, aka nae, ua loaa ke kumu malalo o ke Kumukanawai e loaa ole ai ia ia ka pono o ke

koho balota ana, alaila e kakau pololei ka Luna Helu ia mea ma ka lalani i hookaawaleia no ke poo, " Kela mea keia mea."

KA POE KOHO BALOTA.

Waiwai Paa e like me $150 ke kumukuai	Waiwai Paa i hoolimalima mai ka uku hoolimalima makahiki he $25.	Loaa makahiki aole i emi malalo o $75 i kela me keia makahiki ma kekahi oihana ku i ke kanawai.	Kela me keia mea.

PAUKU 4. I mea e pono ai ia koho balota ana, e kakau pololei ka Luna Auhau i papa helu o ka poe a pau maloko o kona Apana i hookaa i ko lakou mau auhau no ka makahiki mamua iho o ka la koho iloko o ka manawa a ke kanawai i kauoha ai, a ua hookomoia hoi ko lakou mau inoa e ka Luna Helu ma kona buke helu he poe kupono ke koho balota, me na inoa hoi, o ka poe a pau i uku mai ia ia i ko lakou mau auhau iloko o ka manawa a ke Kanawai i olelo ai, ka poe hoi i kupono ke koho balota, a ua haule ko lakou mau inoa aole i komo ma ka buke o ka Luna Helu e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 3 o keia Kanawai. A ma na mea a pau o ia ano, e kakau iho ka Luna Auhau ma ka lalani kupono o ka papa hoike a ka Luna Helu e waiho ana me ia, na kumu e loaa'i ke kanaka i hoohauleia e ka Luna Helu i na pono o ke koho balota, alaila e hiki no i ua kanaka la ke koho balota ma ia koho ana.

PAUKU 5. O kela me keia Luna Auhau, ma ka la hope loa o Dekemaba, a mamua ae paha, iloko o ka makahiki mamua iho o ke koho ana i na Lunamakaainana, e hoomakaukau i papa hoike a e waiho aku imua o na Luna Nana Koho o ia Apana, e hoike ana no ka poe a pau i hookaa i ko lakou mau auhau iloko o ka manawa a ke Kanawai i kauoha ai, oia hoi, ka poe i kakau inoa ia lakou ma ka papa hoike a ka Luna Helu, a ua hooponopono hou ia e ka Luna Auhau, e like me na olelo o ka Pauku 4 o keia Kanawai, no ka poe i loaa ia lakou na ano e pono ke lawelaweia ka balota.

PAUKU 6. Na na Luna Nana Koho, oia hoi ka Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, ka Luna Auhau a me ka Luna Helu, a o ko lakou mau hope paha i kohoia e lakou, i umikumamalima la mamua iho o ka la koho Lunamakaainana, koe nae na la koho i kauohaia e like me ka olelo o ka Pauku 797 o ke Kanawai Kivila, e kakau lakou i mau papa helu inoa o na kanaka a pau i

kupono ke koho balota maloko o ia Apana i hoonohonohoia ma ka A, a pela aku, ka poe hoi i hoikeia mai ko lakou mau inoa imua o na Luna Nana e ka Luna Auhau, e like me ka pauku mamua iho ; a o kela papa helu inoa e hoolaha ia lakou i ka lohe ma ke kapili ana i hookahi kope ma kahi e kohoia'na, a ma na wahi akea e ae i elua iloko o ia Apana.

PAUKU 7. E noho mai na Luna Nana Koho ma kahi kupono maloko o ka Apana, iloko o ka manawa aole e emi malalo o na la he umi, aole e oi aku i na la he iwakalua mamua iho o ka la koho, i mea e hoolohe ai i na olelo hoike no ke kupono a me ke kupono ole o ka poe i kakau inoa ole ia e ka Luna Helu a Luna Auhau paha, e like me ka mea i oleloia ma na Pauku 3 me 4 o keia Kanawai, o ka poe hoi e koi ana i kuleana koho balota ; a i mea hoi e hooponopono hou ia'i na papa inoa i oleloia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai, ke ikeia he pono. E hoolaha e ia e na Luna Nana Koho no ia mau halawai ana, ma ke kakau pu ana i na papa helu inoa i hai mua ia, e like hoi me ka Pauku 6 o keia Kanawai, a ma ia mau halawai ana, e hoolohe pono i na olelo hoopii a pau i hoopukaia e kue ana i ka haawi balota ana o kela a me keia mea i kakau inoa ia ma ia mau papa helu, a ina e hoomaopopo i ua poe Luna Nana la he pono ole ka hookomoia ana o ka inoa o kekahi kanaka ma ia papa inoa, alaila e holoi koke ia kela inoa.

PAUKU 8. O kela a me keia Luna Helu a Luna Auhau paha i kakau ole i ka palapala hoike papa inoa, e like me ka mea i kakauia ma na Pauku 3 a me 4 o keia Kanawai, e hoouku ia oia no kela me keia hoike ole ana pela i na dala hookahi haneri. A o kela a me keia Luna Helu a Luna Auhau paha, e kakau ana i kekahi olelo ma ke ano hoopunipuni, a oiaio ole paha e pili ana i ua papa hoike la, e hoopai ia oia i na dala he umi.

PAUKU 9. O na Luna Auhau a pau i ole i lawe mai imua o na Luna Nana Koho o ko lakou mau apana iho, i papa helu, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 5 o keia Kanawai, o na kanaka a pau maloko o ia Apana, i hookaa i ko lakou mau auhau iloko o ka manawa a ke kanawai i olelo ai, a ua ike ia ko lakou mau inoa ma na buke helu o ka Luna Helu, alaila, e hoopai ia ua Luna Auhau la i na dala hookahi haneri.

PAUKU 10. I mea e pono ai ka oihana koho balota, e hoolako mai ke Kuhina Waiwai i na Luna Auhau, he mau palapala pai

hakahaka, no ka hookaa ana i na auhau, e like me na palapala hookaa e lawelawe ia ana i keia manawa, a o na palapala hookaa e lawelawe ia ana ma keia hope aku ; aka hoi, e kau moakaka lea ia maluna oia mau palapala, ma na hua olelo i pai ia, i keia mau olelo, "Ua pono ia ia ke koho balota." A o kela me keia Luna Auhau ke hookaa ia mai na auhau i koe o kekahi kanaka i loaa ia ia ka pono o ke koho balota malalo o ka Pauku 2 o keia Kanawai, e kakau ia ai ma ka hoopiha hakahaka ana, a e haawi ia aku i kela a me keia kanaka oia ano i palapala hookaa auhau i pai ia e like me ka mea i olelo mua ia.

PAUKU 11. Ina ma kekahi halawai ana o na Luna Nana Koho e nieniele ai no ka poe koho, e like me ka mea i olelo ia ma ka Pauku 7 o keia kanawai, ua hoomaopopo ia o kekahi kanaka i komo ole kona inoa ma ka papa helu inoa a ka Luna Auhau i lawe aku ai i na Luna Nana Koho, e like me ka Pauku 5 o keia Kanawai, a ina e hoomaopopo ua loaa i ua kanaka nei i na mea e kupono ai malalo o ke kanawai e koho balota, a ua nonoi hoi kela i na Luna Nana Koho e hookomo i kona inoa ma ka papa helu o ka poe koho balota, i hoike ia mai ia lakou e like me ka Pauku 5 o keia Kanawai, alaila, na na Luna Nana Koho e kauoha aku i ka Luna Auhau e kakau a e haawi aku i ua kanaka nei i aponoia pela, e na Luna Nana, i palapala hookaa auhau, e like me ka mea i kauoha ia no ka poe koho balota malalo o ka Pauku 10 o keia Kanawai. Eia nae, o ka palapala hookaa i haawi mua ia ia e hoihoi ia mai i ka Luna Auhau e holoiia, no ka mea, ua loaa ia ia kekahi palapala hookaa hoi i paiia "Kupono ke koho balota."

PAUKU 12. Ina e hookomo na Luna Nana Koho i na inoa o ka poe koho balota e like me ka mea i kauohaia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai, o ka poe hoi i haiia mai ko lakou mau inoa e na Luna Auhau i olelo mua ia, e like me ka mea i olelo mua ia ma ka Pauku 5 o keia Kanawai, aole no e hoopaaia lakou e pani no kekahi mea i haule ma ia papa helu.

PAUKU 13. Ma ka la koho o na Lunamakaainana, e lawe no na Luna Nana Koho i na balota o ka poe a pau i kakau inoa ia ma ka papa helu o ka poe haawi balota, ka poe nae i hoike ai imua o na Luna Nana ma ia la koho, he palapala hookaa auhau i paiia me na huaolelo, "Kupono ke koho balota," a oia palapala hookaa auhau, e hoihoiia'ku i ka mea nona ia mea, mahope iho o kona waiho ana mai i kona balota, a me ke kakauia ana o

kona inoa ma ka papa helu o ka poe i koho balota. I na manawa a pau ua kauohaia na Luna Nana Koho e holoi i na huaolelo "Kupono ke koho balota," mamua ae o ka hoihoiia ana ia ia i kona palapala hookaa i paiia me ia mau huaolelo. Aole no e hiki ke hoahewa ia na Luna Nana Kohono ko lakou hoole ana i ka balota o kekahi kanaka i komo ole kona inoa ma ka papa helu o ka poe koho balota, a ina hoi i hoike ole mai oia he palapala hookaa auhau mai ka Luna Auhau mai, i paiia me na huaolelo "Kupono ke koho balota."

PAUKU 14. Ina e hoike hoopunipuni kekahi i kona inoa, a e pane aku paha me ka oiaio ole imua o na Luna Nana Koho i ka wa e halawai ana lakou, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 7 o keia Kanawai, alaila, e hooukuia oia i na dala he umikumamalima no kela me keia hewa o ia ano.

PAUKU 15. O na huaolelo "Karaima Nui," ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, na komo malaila ka pepehi kanaka o kela me keia degere, moe aikane, puhi hale, hoohiki wahahee, kena e hoohiki wahahee, palapala hoopunipuni, aihue, kipe, lawe i ka waiwai i haawiia mai e malama, a me na karaima nui e ae na karaima e loaa ole ai i ka mea nana i hana i kona mau pono malalo o ke Kanawai, ke ole i kalaia mai e ka Moi.

PAUKU 16. O kela me keia kanaka i hoahewaia i kekahi karaima nui, a ua kalaia e ka Moi, me ka hoihoiia mai o kona mau pono a pau malalo o ke Kanawai, e hoike aku oia imua o ka Luna Helu, Luna Auhau, a o na Luna Nana paha, i ka palapala hoike no ia kala ana mai, a i ole ia i kope o ia palapala i hooiaioia, alaila, e hiki ia ia ke koho balota.

PAUKU 17. I na manawa a pau ina i like ole na manao o na Luna Nana no kekahi mea e pili ana i ko lakou mau oihana, alaila, o ka mea i holo i ka hapanui o lakou, oia ka mea paa.

PAUKU 18. O kela me keia Luna Nana Koho, i hoonohoia malalo o ke Kanawai, e hooko i ke koho ana no na Lunamakaainana no ka Ahaolelo Kaukanawai o ka Pae Aina, ke hoole i ka wehe, a ke wehe ole paha i ka wahi koho balota i ka hora ewalu o ke kakahiaka o ka la koho, a i lokahi ka manao, a i kokua aku paha i ia hoole, a wehe ole ana i ka wahi koho; a i pani paha i ka wahi koho mamua ae o ka hora elima o ke ahiahi o ka la koho, a i lokahi ka manao a i kokua aku paha i ke pani e ana o ka wahi koho mamua ae o ia hora; e hooukuia no ia i ka uku hoopai, i kela me keia manawa e hana ai pela, aole e oi aku mamua

o ka elima haneri dala, e hoopiiia e ke Kuhina Loio mamuli o ke kauoha a ka Ahaolelo Kaukanawai e noho ana mahope koke mai o ia manawa koho. A o na uku hoopai e ae a pau e pili ana i keia Kanawai, e ku no ia i ka hooko a i ka hoopaiia imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana, o kela me keia Apana, kahi i hanaia'i o ia hala. A o ka mea e hai ana i ke kueia o na pauku o keia Kanawai i hiki ai ke hoopaiia e na Lunakanawai Hoomalu a Apana ; e loaa ana no ia ia ka hookahi hapaha o ka uku hoopai e loaa mai ana mai ka mea i ku ai ia ia ka hewa.

PAUKU 19. O na kanawai me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

PAUKU 20. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E AE ANA I KE KAU ANA I KE DUTE KOKUA HALE KUKUI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E auhauia na moku a pau mai na aina e mai, e ku ana mai ma na awa o keia Aupuni, kahi i kukuluia'i na Hale Kukui, i na dala ekolu, a e ukuia ua mau dala la e na moku mamua o ko lakou holo ana aku, i ka Luna Dute Nui.

PAUKU 2. E ukuia e na moku holo pili aina a pau i umi keneta ma ke tona hookahi, i dala kokua kukui, a e hiki no ia mau moku ke komo ma na awa a pau kahi i kukuluia na Hale Kukui, no ka makahiki hookahi, me ka uku ole ana i dala hou.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOONOHONOHO AI I HOPE LUNA MAKAI KIEKIE O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoonohoia e ka Luna Makai Kiekie o ke Au-

puni kekahi hope Luna Makai Kiekie, a ina ua hele ka Luna Makai Kiekie ma kahi e, a ina no kekahi kumu e ae paha ua hiki ole ia ia ke hooko i kana mau hana, alaila, na ua Hope Luna Makai Kiekie la e hana i na mea a pau i kauohaia ma ke kanawai na ka Luna Makai Kiekie e hana.

PAUKU 2. Maluna o ka Luna Makai Kiekie ma kona palapala hoopaa ka hihia o na hana a me na hihia a pau o ua Hope nei.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I KA HOOKO ANA O NA PALAPALA HOPU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e hoopukaia kekahi palapala hopu e kekahi Ahahookolokolo ia ia ka mana, a mahuka aku ka mea i hoopiiia mawaho o ka mana o ua Ahahookolokolo la, e hiki no i ka makai nana e lawe aku i ua palapala hopu la ke imi aku a e hopu i ka mea i hoopiiia maloko o na wahi a pau o keia Aupuni, ina nae ua kakau mua ia ma ua palapala hopu la kekahi mau huaolelo kupono, e kekahi Lunakanawai Kaapuni, a Apana paha o ka Mokupuni kahi e hopuia ai.

PAUKU 2. Ina he mana ko kekahi Makai e hooko i kekahi palapala hopu ma kahi i hopuia ai, he mana no kna ke hooko aku i kekahi palapala hopu i kakauia e like me na olelo maluna.

PAUKU 3. Na ka Ahahookolokolo Kiekie ma kela a me keia manawa e hana i mau rula no ka hooko ana i keia kanawai a me na rula e ae i kupono.

PAUKU 4. Na ka Ahahookolokolo nana e hoopuka mua i ka palapala hopu e hooponopono i na lilo o ia hopu ana a e laweia mai loko mai o na dala hoopai e waiho ana ma kona lima.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I KA PAPA KOMISINA O NA AINA MOI E HANA I PALAPALA HOOIA NO KEKAHI APANA AINA MA WAILUKU, MOKUPUNI O MAUI.

NO KA MEA, o ka palapala e hooili ana i ka mana kuleana iloko o ke kahua o ka Halepule Enelani ma Wailuku, Mokupuni o Maui, i haawiia ai e ka Moi Kamehameha IV., i hala aku nei, no ia Halepule, ua paa pono ole ia ; a no ka mea, he kaulike a he pono ke hooia pono ia ia ma ka hoopaa pono ana; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ke haawiia aku nei, a ma keia ua haawiia i ka Papa Komisina o na Aina Moi, ka mana e hana i palapala hooia a hoopaa pono i na kahua o ka Halepule o ka Ahahui Hoomana Enelani o Wailuku, no ke kahua e malama ia nei no ko lakou Halepule ma ia wahi.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA ANA I NA POE MAI NA AINA E, E KOMO MAI ANA ILOKO O KEIA AUPUNI E NOHO AI.

NO KA MEA, he mea nui ka hooki ana i ka emi o na kanaka o keia pae aina a me ka emi o ka Lahui Hawaii ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

Ua aeia aku, a ua kauohaia aku ka Buro o na Eemoku e hooko koke ae i na mea e pili ana i ka lawe mai iloko o keia Aupuni i na kanaka o Polunesia, na kane a me na wahine, mai na Pae Aina e aku o ka Moana Pakifika, a e hoomakaukau ma ka ae like no ko lakou ola a me ko lakou noho ana iloko o kekahi mau makahiki. Aka, e hooikaika ia maloko o na ae like a pau e laweia e na haku

e like ka nui o na kane me na wahine, a e hoolako pono ia no ka ola o ia poe wahine.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOONOHO AI I PAPA OLA HAWAII.

NO KA MEA, ua ikeia ka hemahema o na apana kuaaina o keia Aupuni no na kahuna lapaau ole ;

A NO KA MEA, ua nui na popilikia o ka lahui Hawaii no ka malama pono ole ia na kahuna lapaau maoli ;

A NO KA MEA HOI, ua manaoia he mea kupono ka ae ana i na kahuna lapaau maoli ; nolaila :

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Na ka Moi e hoonoho i ekolu kanaka maoli i Papa Ola Hawaii ; a e noho lakou ma ia Oihana oiai ko ke Alii makemake ; a na lakou e hoolohe, e ninaninau i na kanaka maoli i makemake e lawelawe ma ka Oihana Lapaau ma keia Aupuni, ina ua makaukau lakou a ina hoi he mau kanaka maikai lakou.

PAUKU 2. Na ia Papa Ola, a o ka hapa nui paha o lakou, e haawi i palapala i kela kanaka keia kanaka, a lakou e ike ai he makaukau ia, a he maikai hoi, e hoomaopopo ana i kona ano pela.

PAUKU 3. Na ke Kuhina Kalaiaina e haawi, ina e kupono ia i kona manao, i laikini e lapaau no ka makahiki hookahi, i kela mea keia mea i hoike mai ia ia i ka palapala hoomaopopo, e like me ka Pauku 2, ke loaa mai ia ia na dala he umi.

PAUKU 4. O kela a me keia kahuna lapaau, i loaa ka laikini pela, e malama no ia i buke moolelo pololei i kakau pono ia no kona Oihana Lapaau, e hoike mai ana i ke ano o na mai i lapaauia, i ke ano a me ka inoa o na laau lapaau, i ka nui o na mai i ola, i ka nui o na make, i na inoa o na mea mai me ko lakou ano, he kane a wahine paha, a me kahi i noho ai ; a e wehe ia keia buke moolelo i kela manawa keia manawa a ka Papa Ola Hawaii, a o ke Kuhina Kalaiaina a o kona hope paha, i kauoha'ku ai ; a o kela a me keia kahuna lapaau i kakau kupono ole i keia buke moolelo, a i hoike ole mai, a e hoole

maoli paha i ka hoike ana mai ia buke, ke koiia oia e hoike mai, e hoopaiia oia i ka uku hoopai, aole i oi mamua o ka haneri hookahi dala, ke ku ka hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 5. Ina e hana kekahi kahuna lapaau, a ina ku ia hewa ia ia ma ke ano anaana, hoopiopio, hoounauna, a hoomanamana paha, alaila, e laweia kona laikini.

PAUKU 6. O kela kanaka maoli keia kanaka maoli, e lawelawe ana ma ka Oihana Lapaau me ka loaa ole ia ia mamua i ka laikini i oleloia ma keia Kanawai, e hoopaiia oia ke ku ia hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, i na dala aole oi mamua o ka haneri, aole no e emi malalo o ka iwakalua.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KE KUHINA KALAIAINA, KA MANA E LAWE I KEKAHI AINA MA HONOLULU, E PONO AI NA OHE WAI O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia na aeia ke Kuhina Kalaiaina e hookomo, e lawe a e hoopaa no ka pono o ke Aupuni i ka aina a me ke kula ma ke Kulanakauhale o Honolulu i pono ai ka hoomoe hou ana o na ohe wai a ka Oihana Wai o Honolulu.

PAUKU 2. E ukuia na mea a pau, nana ka aina waiwai paa, a waiwai e ae paha, i laweia pela e like me ka olelo o na Pauku 2, 3, 4, 5, 6, a me 7 o ke Kanawai e haawi ana i ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e lawe i ka aina a me ka wai e pono ai na Ohe Wai o Honolulu, i aponoia i ka la 18 o Augate, M. H., 1860.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HELE ANA O NA HOLOHOLONA A ME NA KAA MALUNA O NA UAPO MA KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Aole no e hoaia kekahi mau bipi, lio, hoki, a keaka paha i oi aku ka nui mamua o ka umi maluna o kekahi uapo laau a hao paha, ma keia Aupuni, i umi kapuai ka loa a oi aku paha; ina e hoaia kekahi mau bipi, lio, hoki, a keaka pela, alaila, e hoopaiia ka mea a mau mea hoa, i ka uku hoopai aole e emi malalo o ke dala hookahi, aole no e oi mamua o na dala umi ma ka hoopiiia ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha. Eia nae: Ina e maopopo i ka Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, nana e hookolokolo i keia hihia, ke hiki ole o ka hoa ana o keia mau holoholona ma kahi e, alaila, aole no e kauia keia hoopai.

PAUKU 2. Aole no e aeia kekahi kaa ukana a kaa lealea paha i kauoia e na bipi, lio, a hoki paha, aole no e aeia kekahi mea holo lio a holo hoki paha, ke holo maluna o kekahi uapo ma keia Aupuni i umi kapuai ka loa a oi aku paha, ke oi aku ka holo mamua o ka hele malie. Ina e hooholo kekahi mea i kekahi kaa ukana, kaa lealea, lio, a hoki paha me ke kue i na olelo maluna, alaila, e hoopaiia oia i elima dala ma ka hookolokolo ia ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 3. Ina e hoopoinoia kekahi uapo ma keia Aupuni e kekahi ma ke kue ana i na olelo o keia Kanawai, alaila, e uku ka mea a mau mea nona ia kaa, a o ka mea paha nana e holo ia kaa, lio, a hoki paha i ka uku poho, ma ka hookolokolo ia ana o ia hihia mamuli o ke kauoha o ka Luna Alanui o ka Apana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOAKAKA AI I KA UKU O NA LUNAMAKAAINANA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hoopaaia ka uku o na Lunamakaainana i elua haneri me kanalima dala no kela a me keia kau Ahaolelo.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i ka manawa i oleloia maloko o ke Kumukanawai.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KE KUAI ANA O NA LAAU MAKE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Aole e kuai, a e haawi aku paha kekahi kanaka i kekahi Laau Make, koe wale no ko na hana akamai, hanohano, a lapaau, a me na mea hana lima akamai. Aole no hoi e kuai a e haawi aku i kekahi kanaka i akaka ole kona ano akahele, a akahai no hoi; aka, e hiki no ke kuai aku i kanaka a ka mea kuai aku i kamaaina ole ai, ina, e hooia ia ma ke kakaulima ana ke kupono oia kanaka no ka malama ana ia mea, e kekahi kanaka i kamaaina i ka mea kuai aku, aka, ina manawa a pau e hoakaka mai ka mea kuai, i ka mea nana e kuai aku, i ka hana i manao ia ai no ka Laau Make e kuai ia ana.

PAUKU 2. O kela me keia kanaka e kuai, a e haawi ana paha i kekahi Laau Make, e malama no oia i buke i wahi e kakau ai i ka inoa me ka nui o ka Laau Make i kuai, a i haawi ia paha; ka inoa o ka mea i haawiia aku ai, a ina paha ua kamaaina ka mea kuai a haawi aku paha i ka mea i kuai, a i haawi ia aku ai e kakau ia no pela, a ina aole i kamaaina ia ia, alaila, o ka inoa o ka mea i kamaaina nana i hooia i ke kupono o ke kuai ana aku ia ia; a e malama mau ia ka palapala hooia aia kanaka. A o ua buke nei i na manawa a pau a ke Kuhina Kalaiaina, a o kona hope paha, e makemake ai e nana, e hoohamama ia mai no ia ia laua.

PAUKU 3. O ka pahu, omole, a me kekahi ope e ae, kahi e waiho ai na Laau Make e kuai ia ai a haawi ia aku, e kau ka hoailona mawaho, me ka hua olelo "Laau Make" ma na hua palapala nunui, ma ka olelo Enelani a me ka Hawaii, me kekahi hoailona kupono pu i aponoia e ke Kuhina Kalaiaina, i kumu e ike ia ai ke ano popilikia o ka mea iloko.

PAUKU 4. O kela a me keia Kahuna Lapaau, mea hana laau, a mea kuai laau paha, nana e hana, kuai a haawi aku i kekahi kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hana ia ai, ua komo nae kekahi Laau Make a mea paha e poino ai ke ola o ke kanaka, a e lawe ia ma ke ano he laau ; e hookomo ia maloko o kana mau buke ia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hanaia ai i olelo ia, me ka wa pu, a e pakui ia aku me kona inoa pu, a i ole ia, me ka inoa o ke Kahuna Lapaau, nana i hahai mai i ke ano o ka hanaia ana o ka laau, me ka inoa pu o ka mea i haawi ia aku ai, a aole no e hanaia, kuai ia, a haawi ia aku ia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hanaia ai, ke ole e pakui ia mai ka inoa o ka mea nana i hana, kuai, a haawi aku ia, a i ole ia ka inoa o ke Kahuna Lapaau nana i kuhikuhi i ke ano a pau o ka hanaia ana o ka laau ; a o kela a me keia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hana'i e malama ia maloko o na buke, a oia mau buke a me na kuhikuhi ana, e waiho ia mai i ka nana ana o ke Kuhina Kalaiaina a me kona hope paha ma na wa a pau.

PAUKU 5. O ka mea e kue ana i na mea i olelo ia maloko o keia Kanawai e uku no i na dala, aole e oi aku mamua o ka hookahi tausani, no kela a me keia hewa.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA WAHI E KU AI NA HALE LOLE BIPI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e kukuluia kekahi Hale Lole Bipi, ma kekahi wahi iloko o keia Aupuni, kahi i papaia i keia manawa, a ma neia hope aku paha, e ka Papa Ola, aole he kupono e kukuluia malaila.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOHUIKALA AI I KE KUHINA WAIWAI.

NO KA MEA, ma ka Palapala Hoike o ke Kuhina Waiwai ua ikeia ua haawiia i na ona o ka Mokumahu *Kilauea*, Eono Tausani Dala, me ka manao nae e hoihoiia mai kela mau dala, ke hooholoia he haawina dala kokua ;

A NO KA MEA, ua ikeia hoi, ua haawiia i ke Alii Wahine Kanemake Kalama i na dala elua tausani elima haneri ;

A NO KA MEA, ua hooliloia'ku kela mau puu dala mahope o ka noonoo pono ana a mamuli o ke kauoha a ka Aha Kuhina ;

A NO KA MEA, ua noi mai ke Kuhina Waiwai e hooholoia i Bila e hoohuikala ai i ka poe i pili ia lakou keia mau hana malalo o ke kanawai, a e hookuu aku ia lakou, a e hoaponoia ia mau haawina ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ua huikalaia a ua hookuu loa ia ke Kuhina Waiwai a me na mea e ae i pili ma ke kanawai, no ka hooliloia ana o ia mau dala, a e hooponoponoia na buke dala o ka Oihana Waiwai ma ia ano.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA KOMISINA HOOPONOPONO I NA MEA HOOPAAPAA NO NA KULEANA ALANUI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e noho kekahi i hoa no ka Papa Komisina

no na ala liilii, e hooponopono i kekahi hihia, ina ua pili ia ia a i kona hoahui paha, kekahi pono o ka hihia e hanaia ana ia manawa.

PAUKU 2. Ina i hakahaka ka Papa Komisina e like me ka mea i oleloia e keia Kanawai, alaila na na hoa i koe e palapala koke aku i ke Kuhina Kalaiaina i hoonohoia'i e ke Kuhina kekahi mea e i panihakahaka e hooponopono no ia hihia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 788 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia, a ma keia ua hoololiia ka Pauku 788 o ke Kanawai Kivila, a penei ia e heluheluia ai:

"PAUKU 788. E wehe ia na wahi koho balota e na Luna Nana Koho, a e hoolahaia pela, i ka hora ewalu o kakahiaka o ka la koho, a e mau no ka hamama ana a hiki i ka hora elima o ke ahiahi, alaila pau. Me ka balota e koho ai ka poe koho, a e haawi aku kela mea koho keia mea koho i kona balota i kekahi o na Luna Nana Koho, a i ka loaa ana ia ia, e kena aku oia i ke Kakauolelo o ka la koho, e kakau hoike i ka inoa o ka mea nana i haawi ae, aole hoi e nana ka Luna Nana Koho i ka inoa o ka mea i kohoia maloko o na balota; aka, e nana oia i ka balota a maopopo ka pakahi o kona ano, a ina e maopopo ka pakahi o ka balota, e hookomo no oia iloko o ka pahu balota, aka hoi, ina e maopopo he palua a oi aku paha ke ano o kekahi balota, alaila, e hoomaopopo lea oia pela, a e hooleia ua balota nei. Aka, e ae ia no na poe koho a pau, ke makemake lakou e hana pela, e hookomo i ka balota iloko o ka wahi i pani paa ia, mamua o ka haawi ana aku i na Luna Nana Koho, e hookomo iloko o ka pahu balota; aka hoi, e pili ana no na Pauku 794, 795 a me 807 o ke Kanawai Kivila i ia ano balota. Aole e wehe hou ia na balota mahope o ko lakou waihoia ana

iloko o ka pahu balota ; a hiki aku i ka manawa e hookaawale a e helu ia ai e na Luna Nana Koho.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPAU AI I KA MOKUNA X O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOPONOPONO AI I KA OIHANA AOPALAPALA O KE AUPUNI," I APONOIA I KA LA 10 O IANUARI, M. H. 1865; ME KA HOOKUI AKU I NA PAUKU 26 (A), 26 (B), A ME 26 (C), MAHOPE AE O KA PAUKU 26 O UA KANAWAI LA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ke kanawai e hoopau ai i ka Mokuna X o ke Kanawai Kivila, a e hooponopono ai i ka Oihana Aopalapala o ke Aupuni, i aponoia ai i ka la 10 o Ianuari, M. H., 1865, ke hololi ia nei, a ma keia ua hololiia, ma ka hookui ana mahope ae o ka Pauku 26 o ua Kanawai la, i keia mau pauku :

PAUKU 26 (A). Na na makua, a na na kahu paha, e hoolako i na haumana iloko o na Kula Aupuni, i na buke, a me na mea e ae e pono ai ko lakou imi ana i ka naauao.

PAUKU 26 (B). Ina i lako ole kekahi haumana i kona mau makua, a kahu paha, i na buke, a me na mea e ae e pono ai ka imi ana o ka naauao ; alaila, e hoolako ka Luna Kula iaia, a e hookaa ae oia i ka lilo no ia mau mea mai loko ae o ka puu dala kula o ia Apana.

PAUKU 26 (C). Na ka Luna Kula e hai aku i ka Luna Auhau o ka Apana, i na inoa o na haumana i hoolako ia i na buke a me na lako e ae i hoolakoia e like me ka pauku maluna ae, a me ka nui o na dala i lilo no kela haumana keia haumana me na inoa pu o na makua, a o na kahu paha i pili ai ia lakou ka hoolako ana, a na ka Luna Auhau e hookomo ia mau dala iloko o ka bila auhau oia makua, a kahu paha no ia makahiki ae, a e ohi no oia ia dala ; ina nae i ike maopopo ka Luna Kula, he mea hiki ole i ua makua la a kahu paha, ke hookaa i na dala i lilo ai no na buke a me na lako e ae, alaila, e hiki no

iaia ke kuu aku i kekahi o ia dala, a ina dala a pau loa paha, i lilo ai no ia mea, e like me kona manao ana he pono.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOHOLO PONO AI KA HOOPONOPONO ANA O NA PALENA AINA MAMULI O KA HOOKOHUIA ANA O NA KOMISINA NANA E HOOPONOPONO I NA PALENA AINA; A E HOAKEAIA'I KA MANAWA I HAAWIIA MA KE KANAWAI I APONOIA I KA LA 23 O AUGATE, M. H., 1862, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOONOHONOHO AI I POE KOMISINA NO NA PALENA AINA."

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hoakeaia ka manawa i haawiia e hana ai ka "Poe Komisina Palena Aina," i hoonohonohoia lakou mamuli o ke Kanawai i aponoia ma ka la 23 o Augate, M. H., 1862. Ua hooloiia ka manawa i haawiia ia lakou a hiki i ka la 23 o Augate, M. H., 1874.

PAUKU 2. Na ke Kuhina Kalaiaina, me ke aponoia mai o ke Alii ka Moi, mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai, e hookohu i hookahi Komisina a mau Komisina paha o na Palena Aina, e noho ma ia Oihana ma ka oluolu o ke Kuhina. Aole nae e hookohuia kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie i Komisina o ia ano. A he mana ko ke Kuhina e pani i ka hakahaka ina i loaa ia mea ma ka make, ka hoopauia ana, a kumu e ae paha. Aole no e oi ka nui o na Komisina mamua o ke Komisina hookahi no kela a me keia apana hookolokolo, e hiki no nae ke huiia ma ka lima o ke Komisina hookahi he mau apana okoa.

PAUKU 3. O ka poe mea Ahupuaa aina, a Ili aina paha ua aeia lakou e hookomo i ko lakou palapala noi no ka hoakaka ana a me ka hooiaio ana o na palena o ko lakou mau aina, i kela me keia manawa a hiki i ka la 23 o Augate, 1873.

PAUKU 4. O ka poe mea Ahupuaa a Ili aina paha i loaa ole nae ia lakou ka palapala awada o na Luna Hoona Kuleana Aina, a i ole ia o ka Palapala Sila Nui, a palapala hoolilo paha no ka

Moi mai, aole hoi he palapala e hoakaka na palena o ia aina o ia poe a pau, ua kauohaia lakou, iloko o na makahiki he elima, mahope o ka la 23 o Augate, M. H., 1868, e waiho aku imua o ke Komisina o ka Apana kahi e waiho ana ka aina, i palapala noi, e noi ana e hoomaopopoia a e hooiaioia na palena o ia aina e ke Komisina, a e kona hope paha ma ka oihana. Maloko o ia palapala noi e hai aku ia i ka inoa o ka aina me na inoa o na aina e pili ana, me na inoa o ka poe Ona o ia mau aina, a e hoakaka hoi i na palena o ka aina i koiia ma ka palapala ana aina a ma ke ano e ae paha.

PAUKU 5. Aia a loaa i ke Komisina Aina ka palapala hoopii i oleloia maluna, alaila, e hoike ae imua o ka mea a mau mea paha nona ka aina, a me ka poe mea aina e pili ana ia lakou, i ka manawa e hooloheia'i no ia aina. E ninaninau ke Komisina i na hoike a pau i laweia imua ona, a e hele kino aku kela maluna o ka aina ke noiia mai e kekahi o na aoao elua, a ma na ano e ae hoi e imi kela i mea e hoomaopopo ai i ka pono oiaio o na palena aina. Aia a hoopukaia ka olelo hooholo a ke Komisina, nana no e hoakaka i na palena i hooholoia ma ke ana maoli ana, ma ke ano o ke kii o ka aina, a ma na hoailona palena paha, a ma kekahi hapa paha o keia mau mea, a ia lakou no ka mana e kauoha aku e hanaia keia mau ana aina a hoailona paha, e like me ko lakou mea i manao ai he pono, a na ka poe hoopii na lilo a pau ; aka, aole no e hiki ia lakou ke hoololi ae i kekahi palena i koakakaia ma ke ana ana iloko o ka Palapala Sila Nui, na palapala hoolilo mai ka Moi mai, a mai ka Papa Hoona Kuleana mai paha.

PAUKU 6. Ina e hoohalahala kekahi no ka olelo hooholo o kekahi Komisina, alaila, e hiki no ia ia ke hoopii hou ae i ka Aha Kaapuni o ia Mokupuni, a i ole ia imua o ka Aha Kiekie, a na ka Aha no e hoolohe a e hooholo no ia hihia ma ka banako, a e hoolohe i na olelo o na hoike hou i laweia mai ; aka hoi, o ka mea nona ka aoao e hoopii ana pela, e hai e aku oia no kona hoopii ana imua o ke Komisina, iloko o na la he kanakolu, mahope iho o ka hooholoia ana o ke Komisina, me ka hookaa mai i na koina a e waiho mai i palapala hoopaa no na koina e hiki mai ana mahope, e like hoi me ka hana mau ana ma ka Aha Kiekie a me na Aha Kaapuni ma ka hoopii hou ana ; aka hoi, ina ma ka aina e kekahi mea aina, aole hoi ona hope kupono e

hana nona maloko o keia Aupuni, e hiki no ia ia ke hoopii hou maloko o ka makahiki hookahi, mai ka hoopuka ana o ka olelo hooholo.

PAUKU 7. Ina i kekahi manawa ua hoopii ae kekahi e like me ka olelo o ka pauku maluna iho, alaila na ua Komisina nei e hooili aku imua o ka Aha kahi i hoopii aku ai i ka moolelo o ia hihia a me ke kope o kana olelo hooholo; a e heluheluia ia mooolelo i mea hoike, a e laweia ka olelo a na hoike i kakau oleia mamua, aole nae ka na hoike e ae.

PAUKU 8. He mana ko keia mau Komisina nei e hoohiki i na hoike, e hoopai i ka poe i hoowahawaha mai, e hoopanee i ka hana, e kena i na hoike, na buke me na palapala a e hoopuka i na palapala hoomalu waiwai e loaa mai ai ke dala koina, e like hoi me ka mana e haawiia nei e ke Kanawai i na Lunakanawai Hoomalu a me na Lunakanawai Apana.

PAUKU 9. Ina e waiho ole mai kekahi mea Ahupuaa a Ili aina paha i kona palapala noi imua o ke Komisina e like me na olelo o keia Kanawai, a hiki aku i ka la 23 o Augate, M. H. 1873, e hiki no i ua Komisina nei ke kena aku iaia, ke kauohaia pela e ke Kuhina Kalaiaina a e ka Loio Kuhina paha, alaila na ke Komisina e hooholo a e hooiaio no na palena o ke Ahupuaa a Ili paha, a e auhau ia ka mea nona ia aina ma ka papalua o na koina, no kona palaka; e hiki no nae iaia ke hoopii hou ae, e like me ka mea i hai ia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai.

PAUKU 10. Aole no i aeia ke Kuhina Kalaiaina, a ke papaia nei mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai, e hoopuka i kekahi Palapala Sila Nui ma ka inoa mamuli o na olelo hooko o ka poe Hoona Kuleana Aina, ke ole i hoomaopopo lea ia na palena o ka aina ma ua Palapala Sila Nui nei, e like me ka mea i hooholoia e kekahi Komisina no na palena aina i hookohuia mamuli o keia Kanawai, a e ke Komisina hookahi paha i make aku nei, a o ka Aha Hookolokolo paha i kahi i hoopii hou aku ai.

PAUKU 11. Na kela Komisina keia Komisina e malama i moolelo o kana mau hana a pau maloko o na buke i hoolakoia mai e ke Kuhina Kalaiaina, a i ka pau ana o na hana o ke Komisina, e hoihoiia'ku keia mau buke i ke Kuhina a nana e malama.

PAUKU 12. E kakauia na palapala hooiaio o na Komisina ma ka pepa i hoailona pai ia e ke Aupuni, i hoolakoia mai ai e ke Kuhina Kalaiaina; a na na Komisina no e ohi i hookahi

dala no kela a me keia palapala hooiaio i hoopukaia eia, a e haawi aku i ke Kuhina Kalaiaina no ka pono o ka Waihona Aupuni.

PAUKU 13. O na palapala noi a pau i waiho ia'ku me ke Komisina i hookohuia mamuli o ke Kanawai no ke Komisina Palena Aina, i aponoia ma ka la 27 o Iulai, M. H. 1866, me na moolelo a pau o ia Komisina a hiki aku i kona wa i make ai, e hoihoi koke ia no ia mau mea maloko o ka lima o ke Komisina nana ka mana malalo o keia kanawai.

PAUKU 14. E ukuia keia mau Komisina i umi dala pakahi no kela me keia la a lakou e noho mai ai ma ka hooponopono ana i na palena aina, a me na lilo pu o ka hele kino ana'ku e nana i ka aina. Elua dala no kela me keia palapala hooiaio i haawiia ; kanalima keneta no kela me keia haneri o na huaolelo maloko o ka hoakaka ana o na palapala hooiaio ; a he iwakalua-kumamalima keneta no kela me keia haneri huaolelo maloko o ka moolelo o ka hana.

PAUKU 15. Ma kela a me keia hoopii e ukuia na koina e ka mea hoopii a e ka mea pale paha, a i ole ia e mahelcia paha iwaena o laua e like me ke kaulike a me ke kupono, aia no ia i ka manao o ke Komisina. E hiki no nae ke hoopii e like me na olelo maluna.

PAUKU 16. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia ai, a o na kanawai me na hapa kanawai a pau i kue i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 893 O KE KANAWAI KIVILA, E HOAKEA AI I NA MANA O NA AHA HOOMALU MA KEKAHI MAU KUMU KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hooloiia ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila, ma ke kapae ana i na huaolelo "na dala hookahi haneri, he haole ma kekahi aoao, a ma na aoao elua paha," a ma ka

hookomo ana ma ia wahi i na huaolelo "elua haneri dala," a e heluheluia ka hope o ia pauku penei:

"No lakou wale no ka mana e hookolokolo mua, ma ko lakou mau Apana, ma na hihia a pau e kupono ana i na Aha Hoomalu, a me na hihia a pau i oi ole aku ai ka waiwai i hoopaapaaia mamua o na dala elua haneri. He mana ko lakou ma na hihia karaima, iloko o na palena o ko lakou mau apana hookolokolo, e hopu, e ninaninau, e hoopaa, a e hookuu paha i ka poe hoopiiia."

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o ka hooholo ia ana, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau, e kue ana i keia kanawai ma keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOHUI A E PAI I NA KANAWAI HOOPAI KARAIMA O KE AUPUNI MA KA OLELO HAWAII A ME KA OLELO BERITANIA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua kauohaia na Lunakanawai o ka Aha Kiekie e kauoha aku e hoohuiia a e hoomakaukauia no ka pai ana, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania, i na Kanawai Hoopai Karaima o keia Aupuni, i kau ai me ka mana a hiki i ka pau ana o keia kau Ahaolelo.

PAUKU 2. Ma keia, ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e kauoha aku e pai ia ma ka olelo Hawaii, me ka olelo Beritania, i na Kanawai Hoopai Karaima i hoohuiia a hoomakaukauia no hoi, e like me na mea i hoakakaia ma ka Pauku 1. A ua kauohaia oia e kikoo aku i ke Kuhina Waiwai i dala no na lilo a pau no ia pai ana, e haawiia mailoko mai o na dala i hoolilo ole ia mamua.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAI ANA I KA POE HEWA MA KA BARRATRY.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

Ina kekahi kapena, kekahi luna e ae, a kekahi luina paha o kekahi moku e holo ana ma ka moana, a ma kekahi wai e ae paha malalo ae o ka mana o keia Aupuni, e kaili aku me ka manao ino, i ua moku la, a me kekahi mau ukana paha e waiho ana maluna o ua moku la, ke hiki aku ke kumukuai o ia ukana i ke kanalima dala, a e haawi aku paha i ua moku la i ka poe powa mamuli o kona manao iho, ua manaoia ua hewa ia mea ma ka feloni, a ina e hoahewaia, alaila, e hoopaiiia ma ke dala aole oi aku mamua o na dala he Umi Tausani, a i ole ia e hoopaiia ma ka hoopaahao a me ka hana oolea aole i oi aku mamua o na makahiki he umi, a i ole ia ma ia mau hoopai elua, e like me ka ano hoi o ka ofena.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKOMO MAI ANA I KE KELEAWE KAPILI MOKU ME NA METALA E AE I HANAIA MA KE KAPILI ANA OLALO O KA MOKU ME KE DUTE OLE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooholoia a ma keia ua hooholoia, o ke Keleawe kapili moku me ka Zinika a me na Metala e ae a pau i hanaia e kapili malalo o ka moku, e hookomoia me ke dute ole.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H, 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I NA KIAAINA O NA MOKUPUNI O HAWAII, MAUI, OAHU A ME KAUAI I KA MANA E HOOHIKI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Mai ka la e hooholoia'i keia kanawai, he mana no ko na Kiaaina o na Mokupuni o Hawaii, Maui, Oahu a me Kauai, e hoohiki a e lawe i ka olelo i hoohikiia o na hoike, ma na mea a pau e pili ana i ko lakou oihana.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKOMO AI I KEKAHI MAU MEA HOOLUU ILI ME KE DUTE OLE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Mai ka la aku e hoolahaia'i keia Kanawai, e hookomoia ka ili laau Oka, ka " Catechu," a me na mea e ae i komo ai ka mea i kapaia " tanning," a i laweia no ka hana hooluu ili, me ke dute ole.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KA HOOIAIO ANA O NA PALAPALA HOOLILO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Mai ka la aku e hooholoia'i o keia Kanawai, ua haawiia ka mana i ka Lunakanawai Kaapuni o ka Mokupuni Oahu, e hooiaio i na palapala hoolilo waiwai paa a pau, e like me ka mana o na Lunakanawai Kaapuni o na Mokupuni e ae.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KA MOKUNA XXI, PAUKU 5, O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooloiiia a ma keia ua hooloiiia ka Pauku Elima o ka Mokuna Iwakaluakumamakahi o ke Kanawai Hoopai Karaima, a penei e heluheluia'i.

"PAUKU 5. O ka mea lawe i ka waiwai aihue e like me na dala he hookahi haneri a keu aku paha, e hoopaahaoia no oia ma ka hana oolea, a hala na makahiki aole e oi aku i elima, a me ka uku aole e oi aku i na dala elima haneri, a ina hoi ua like me na dala malalo o ka haneri hookahi ka waiwai i laweia, e hoopaahaoia no oia me ka hana i ka hana oolea, aole nae e oi aku i na makahiki elua, a me ka uku i na dala aole e oi aku i na dala he hookahi haneri. Aka hoi, ina o ka hewa mua keia, a ua hoihoiia'e i ka mea nana ka waiwai, ka waiwai a pau loa e like me ka mea i laweia e ka mea nana i lawe pono ole, alaila, aole e hoopaahaoia ka mea lawe no keia hewa."

PAUKU 2. Na na Aha Hookolokolo Hoomalu a me Apana e hookolokolo i ka poe i hoopiiia mai imua o lakou, no ka hewa o ka lawe ana i ka waiwai aihue, ina i emi ka uku o ka waiwai i laweia malalo o ka hookahi haneri dala.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona manawa e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 434 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooloiiia a ma keia ua hooloiiia no ka Pauku 434 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluheluia'i :

"PAUKU 434. O ke koina no ka hoohiki kupa ana, no ke

kakau inoa ana i ka olelo hoike, a no ka haawi ana i ka palapala hoike elima dala no ia ; aka hoi, e hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, ina e manao oia he pono, ke hookuu aku no kekahi hapa oia uku, a o ka uku pau loa paha, no ka poe eemoku i laweia mai mamuli o ka Papa Eemoku ke makemake lakou e hoohiki i kupa Hawaii.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HIKI AI KE HOAIE I DALA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Waiwai mahope o ke kauoha o ke Alii ka Moi, iloko o ka Aha Kuhina, e hoopuka aku ma kela a me keia manawa, he mau Bila Dala Aupuni, aole nae e oi aku i ka Hookahi Haneri Tausani Dala, me ka ukupanee, aole nae e oi aku mamua o na keneta eiwa no ka dala hookahi no ka makahiki. O keia mau Bila Dala Aupuni, e kakau inoa ia e ke Kuhina Waiwai a me ka Luna Buke Helu Aupuni, a e hookaa ia e like me na olelo maloko o ua mau bila la, aka nae aole e oi aku i na makahiki he iwakaluakumamalima mai ka la o ke kakauia ana.

PAUKU 2. O ia mau Bila Dala Aupuni, ua manaoia he kumu kupono no ia e hiki ai ke hoaie ia na dala waiho wale ma ka Waihona Dala o ke Aupuni, no kekahi manawa aole oi aku i na la he kanaono.

PAUKU 3. O ke kanawai i kapaia he kanawai e hiki ai i ke Kuhina Waiwai e hoaie aku i dala no kekahi mau kumu, i aponoia i ka la 27 o Iulai, 1866, ma keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KUHIKUHI AI KAHI E HOOPAE AI I NA BIPI MA HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke kuhikuhi i kekahi uapo ma kahi hohonu o ka wai i hiki i na moku pili aina e pili aku, i wahi e hoopae aku ai ma Honolulu i na bipi a pau i laweia mai maluna o na moku holo pili aina, a oia wahi no e hoolahaia i ekolu mahina maloko o ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania ma na nupepa a i elua i paiia nei ma Honolulu.

PAUKU 2. Ma keia ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e kuai no ke Aupuni Hawaii i kahi kupono i uapo a i alanui kahi e hooleiia na bipi a pau i laweia mai ma ke awa o Honolulu maloko o na moku pili aina, a e ukuia no ia wahi mai na dala i loaa mai ma ke kuai ana i ka waiwai paa. E hoakaka no hoi ua Kuhina la i na uku kupono no ka hoopae ana ma ia uapo.

PAUKU 3. Ina e hoopae aku kekahi kanaka i ka bipi mai ka moku holo pili aina ma kekahi uapo a ma kahi e ae paha iloko o ke awa o Honolulu, koe wale no kahi i oleloia a i hoolahaia hoi e ke Kuhina Kalaiaina e like me ka mea i oleloia iloko o ka Pauku 1 o keia kanawai, e hoopaiia oia i na dala aole e emi malalo o ka iwakaluakumamalima, aole hoi e oi aku mamua o ka hookahi haneri no kela a me keia hewa, a e hiki no ke hoopaaia ka moku nana i lawe mai i ua mau holoholona la, a i hoopaeia iuka mai luna mai o ua moku nei no na dala hoopai a me na koina.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

NO KA HOOMALU ANA I NA HOLOHOLONA HOLO WALE.

OIAI na nui ka lilo o kekahi poe ma ka lawe ana mai i kekahi mau holoholona kupono e holo wale ma na kuahiwi a me na ululaau o keia Pae Aina ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaoldo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaoldo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e ki pu, aole e pepehi ma kekahi ano e ae, kekahi mea i na manu a me na holoholona holo wale i laweia mai mai na aina e mai, iloko o na makahiki elima mahope o ia lawe ana mai, malalo o ka hoopai aole e oi aku mamua o ka iwakalua dala no ka hana ana pela.

PAUKU 2. Aole no e lilo kekahi mea ma keia kanawai i mea e papaia'i ka pepehi ana i na holoholona a me na manu i hoomaopopoia he mea e poino ai ka lehulehu.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I NA WAHINE MARE I NA POMAIKAI O KA UKU NO KA HOOPAA OLA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaoldo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaoldo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hiki no i ka wahine mare, ma kona inoa a ma ka inoa o kona kahu waiwai paha, me ka ae pu nae o kana kane mare, ke hana i palapala aelike no ka uku ana iaia i na dala hoopaa ola no kana kane. Ina e make ke kane iloko o ka manawa e ola ana ka wahine, alaila e lilo ia mau dala nona ponoi, a aole e laweia i mea e hookaa ai na aie o kana kane.

PAUKU 2. Ina e make ka wahine mamua o ka make ana o kana kane, alaila e ukuia ia mau dala i kona hooilina, a e manaoia oia no kekahi mahele o kona waiwai ponoi, aka nae e hiki no ke hookaaia i kekahi keiki a mau keiki paha.

PAUKU 3. Aole e aeia ma keia Kanawai e ukuia mailoko

mai o ka waiwai o ke kane kekahi mau dala no ka uku hooi, e oi aku i na dala elima haneri iloko o ka makahiki hookahi.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I NA OLELO AELIKE MAWAENA O NA HAKU A ME NA KAUWA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O na palapala aelike a pau mawaena o na Haku a me na Kauwa, ina kekahi o na aoao elua he kanaka Hawaii maoli, e kakauia a e paiia ma na olelo elua, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beretania, aole hoi ku i ke kanawai kekahi olelo aelike i hanaia ma ka olelo hookahi wale no.

PAUKU 2. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke hoomakaukau i mau pepa o ia ano i paiia ma na olelo elua me ka waiho hakahaka ana i na wahi o na hana, ka manawa, ka uku, na inoa, kahi e kepaia ai, a me kona wahi i noho mau ai.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

NO KA HAAWI ANA I NA PALAPALA LAIKINI NO KA LOLE ANA ME KE KUAI ANA I KA BIPI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, i kela manawa keia manawa, ke haawi aku i kekahi mea e noi mai ana i palapala ae no ka lole ana a me ke kuai ana i ka bipi no ka makahiki hookahi, ma Honolulu, Lahaina, Wailuku, Hilo, Kawaihae, Kealakekua, Kaawaloa, Koloa, a me Hanalei, ke loaa mai i ke Kuhina i iwakalua dala, no kela me keia Palapala Ae, aole nae e pili keia i na bipi miko i laweia mai na wahi e ae o ke Aupuni.

PAUKU 2. I ka manawa e haawi aku ai ke Kuhina i ka Palapala Ae Kuai Bipi, e koi aku oia i ka mea i noi mai i Palapala Ae, e haawi mai oia i palapala hoopaa me na hope, kupono i ka manao o ke Kuhina no na dala elua haneri, no kona malama pololei ana i ka buke hoike o na hoailona o kela me keia holoholona ana i lole ai a i kuai ai, me ka inoa o ka mea nona ka holoholona, me ka inoa o ka mea, a o na mea paha nana i haawi mai ia ia, a me ka la i haawi ia mai ai a i lole ia ai ; a no kona malama makaukau ana i ua buke hoike nei i hiki i kela mea keia mea i makemake e nana.

PAUKU 3. O kela mea keia mea e lole ana a e kuai ana paha i ka bipi ma Honolulu, Lahaina, Wailuku, Hilo, Kawaihae, Kealakekua, Kaawaloa, Koloa, a me Hanalei, me ka loaa ole manua o ka Palapala Ae, e like me ka olelo ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopai ia oia, aole e emi malalo o na dala he umi, aole hoi e oi aku i na dala he iwakaluakumamalima, no kela hewa keia hewa, aia no i ka manao o ka Aha Hookolokolo.

PAUKU 4. E kakau inoa ia na Palapala Ae Lole Bipi a Kuai Bipi e ke Kuhina Kalaiaina, a e Sila ia hoi me kona Sila Oihana ; aole hoi e hiki ke hoolilo i kekahi Palapala Ae oia ano ia hai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai i ka pau ana o na la he kanakolu, mai ka hooholo ia ana, a o na Kanawai me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia, ua hoopau ia.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 255 A ME 256 O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOKOMO AKU I PAUKU HOU, E HELUIA PAUKU 256A.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 255 o ke Kanawai Kivila a e heluheluia penei :

"PAUKU 255. E hiki no ke Kuhina Kalaiaina, me ka ae mai o ka Moi e hoopuka aku i Palapala Sila Nui na ka mea nana i imi, a na ka mea nana paha i hoomaikai i kekahi mea wili a

mea hana lima, a mea i hanaia me ke akamai, he mea hoi o ke ano e pono ai na oihana akamai, a me ka mahiai, a me ka hana lima ; a ma ia Palapala Sila Nui e haawi aku i ua mea imi a mea hoomaikai nei, nona wale no ke kuleana a me na pomaikai oia mea hou laha ole, ana i hana ai, no ke kau makahiki, aole i oi aku i ka umi, i hoakakaia maloko o ua Palapala Sila Nui nei, a ma ka hoopuka ana i ua palapala la, e ukuia mai i ke Kuhina Kalaiaina i hookahi haneri dala, no ka pomaikai o ka Waihona Dala o ke Aupuni."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila a e heluheluia penei :

"PAUKU 256. O kela mea keia mea imi a hoomaikai oia ano, mamua o ka loaa ana ia ia ka Palapala Sila Nui, e haawi aku no oia i ke Kuhina Kalaiaina, he palapala e hoakaka lea ana i ke ano o ka mea ana i imi ai a i hoomaikai ai, a me ke ano o ka hana ana me ia mea, a me ke ano no hoi o ke kapili ana, a kukulu ana, a hoohui ana paha, o ia mea ; a ina he mea paahana e haawi pu aku oia me ka palapala hoakaka i ke ano, me ke kii, a me ka modela paa pono o ia mea paahana ; a ina he kanaka kupa o keia aina, e haawi aku oia iloko o ka lima o ke Kuhina Kalaiaina he kanakolu dala, a ina he kanaka ia no ka aina e mai e uku oia i hookahi haneri dala no ka pomaikai o ka Waihona o ke Aupuni."

PAUKU 3. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Haawina Eha o ke Kanawai Kivila, e pili ana "No ka holo mua ana o ka mahiai a me na hana lima," ma ka hookui ana mahope iho o ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila he Pauku hou e heluheluia penei :

"PAUKU 526 (A). O ka mea nana i imi a loaa kekahi Oihana hou a Oihana akamai, a e makemake ana oia e hoakea i ka manawa e hookoia ai kana hana, e hiki no iaia ke waiho aku iloko o ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina he palapala e hoakaka ana i kona manao a me ke ano nui o kana hana i manao ai e hana, a e nonoi aku ana e hoomaluia kona pono a hiki i ka manawa i hooko pono ia, ke uku ia mai na dala he kanakolu i ke Kuhina, alaila, e waihoia ua palapala pale la ma ka pahu waiho palapala huna o ka Oihana Kalaiaina a e waiho hunaia malaila. A iloko o ka makahiki hookahi ma ia hope aku, ina ua makemake ka mea noi mai e loaa iaia ka pomaikai mamuli

o kona palapala pale, alaila, e waiho aku ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina i ka palapala hoakaka, hoomaopopo, a ina kii i kahaia me ke kii maoli, a e uku mai i ka uku i oleloia no na Palapala Sila ma ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila o keia Aupuni.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o ka hoohololoia'na, a o na Kanawai a me na kapa Kanawai e kue ana i keia na hoopau ia.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 3 O KE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KA LAWE ANA I NA OHUA EEMOKU MAWAENA O NA MOKUPUNI O KEIA PAE AINA.

E hoohololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia na hoololiia no ka Pauku 3 o ke Kanawai e hooponopono ai i ka lawe ana i na Ohua Eemoku mawaena o na Mokupuni o keia Pae Aina, a penei e heluheluia'i:

"PAUKU 3. Aole e aeia kekahi moku e lawe i na ohua e oi aku ana i ka ohua hookahi no kela a me keia alua tona i kakau kope ia; koe nae na mokumahu, e hiki no ia lakou ke lawe i elua ohua no kela a me keia akolu tona i kakau kope ia. Ina e laweia e kekahi moku na ohua e oi aku ana ka nui mamua o ka nui i hoakakaia maluna, alaila e hoopaiia ke kapena i elima dala no kela ohua keia ohua i laweia pela, e kela Lunakanawai keia Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, a no ke Aupuni ia mau dala. Maluna o ka papahele o kela a me keia moku, i loaa ka palapala ae lawe ohua, a hoopaa mau ia, oiai e holo ana i hookahi pahu i piha i ka wai, aole no e emi ka nui o ia pahu i na barela elua; a malalo o ka papahele, ma kahi e loaa koke ai, e malama mau ia he mau pahu berena maikai, a raiki paha, a me ka ia paakai, a me ka wai e like ka nui me ka mea e kauoha ia e ka Luna Awa o Honolulu, i kela a me keia manawa. A ina hoi e lawe ole ke kapena i ka nui o ka wai, a me na mea ai i kauohaia e ka Luna Awa o Honolulu, alaila

e hiki no ka Luna Dute Nui ke hoopau ai i ka palapala ae o ua moku la, a e hoopaiia ke kapena moku i hana pela i na dala aole e oi aku i ka haneri hookahi, ke ku ka hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha."

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I NA PAUKU 118, 119, A ME 120, A E HOOPAU ANA I KA PAUKU 121 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 118, a penei e heluheluia'i:

"PAUKU 118. Na ke Kuhina Kalaiaina e koho i Luna ma kela Apana keia Apana Auhau o ke Aupuni, aole nae ona lio kea i malama ia no ka hoolimalima, a oia hoi ka Luna Nana Lio Kea, a na ua Luna nei ma ka loaa ana i hookahi dala e nana i na lio kea a pau i lawe ia imua ona e nana, ma na la ana e e hoakaka ai, iloko o kona Apana Auhau, a ina ma ia nana ana e maopopo i ua luna nei, ua kupono kekahi lio kea no ka hoolaha alaila, e haawi oia i palapala e hooiaio ana pela i ka mea nona ka lio kea, me ka uku ole; a ma ia palapala hooiaio e hiki no ka mea nona ia lio kea, ke malama ia lio kea ma kona wahi ponoi no kona pomaikai iho wale no. Aka nae, ina aole i loaa i ka mea nona ka lio ua palapala la, alaila, e hiki no ke hoopai ia oia i ka dala hookahi no kela me keia la ana i kue ai i na olelo o keia Pauku, a e hiki no ke hoopii'a no ia uku hoopai imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana paha; Aole nae e pili keia Pauku i na lio kea i hiki ole aku i ka umikumamalua malama."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 119 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai.

"PAUKU 119. Na ke Kuhina Kalaiaina ma ka uku ana ia ia

i na dala elima, e haawi i palapala ae i kekahi mea, ma kona hoike ana ia ia i ka palapala hooiaio o na Luna, e like me ka olelo ma ka Pauku 118. E malama, a e hoolimalima paha i ka lio kea i olelo ia ma ia palapala hooiaio, i mea e hoolaha aku ; 'ina nae i hiki aku ia lio kea i na mahina he umikumamawalu mai ka hanau ana mai. E paa no ia palapala ae no ka makahiki hookahi mai ka la i palapala ia ai. O ka mea e kue ana i na olelo o keia Pauku ma ka hoolimalima ana i kekahi lio kea me ka loaa mua ole o ka palapala ae, e like me ka mea i hoomaopopo ia maanei, e hoopai ia oia i na dala he hookahi haneri ke ku ka hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha. E hiki no ke hoolilo ia aku ia palapala ae ia hai, ina e kuai ia aku ka lio kea, ma ke Keena Kalaiaina hoi e hooloiiia ai aia nae i ka manawa e kuai maoli ia aku ai."

Pauku 3. E hooloiiia a ma keia ua hooloiiia no ka Pauku 120, a penei e heluheluia'i.

"Pauku 120. O kela mea keia mea e loaa ia ana ma kona aina kekahi lio kea auwana i like ka nui o kona makahiki me ka umikumamalua malama, a oi aku paha, e hiki no ia ia ke hoopii i ka mea nana ua lio kea 'la imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, a ke ku ka hewa i ka mea i hoopii'a, e hoopai ia no oia i na dala he umi no ka mea aina nana i hoopii, a e hoouku ia no oia i na koina o ka hookolokolo ana. A ina i hoailona ole ia ua lio kea la, a ina paha aole e loaa ana ka mea nona ua lio kea la iloko o ka manawa elike ka loihi me na la elima mai ka manawa i loaa mua ai ua lio kea la e hele hewa ana i ko hai aina, alaila, e hiki no i kela mea aina keia mea aina, o kahi i loaa ai kekahi lio kea, oia ano, e hele wale ana, ke kahe i ua lio kea la, a maluna o ka mea nona ua lio la ka poino, ke poino ka lio no ia kahe ana.

Pauku 4. E hoopauia a ma keia ua hoopau ia ka Pauku 121 o ke Kanawai Kivila.

Pauku 5. E lilo keia i Kanawai mai kona manawa e hoohoio ia ai.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA MOKUMAHU HOLO PILI AINA O KO HAWAII NEI PAE AINA.

NO KA MEA, ma ka la umikumamakolu o Novemaba, makahiki hookahi tausani ewalu haneri kanaonokumamahiku, ua hanaia kekahi palapala aelike e ke Kuhina Kalaiaina ma ka aoao o keia Aupuni me ka Poe Hui Hooholo Mokumahu 'a me ka Holo Pili Aina o ko Hawaii nei Pae Aina, a ma ia palapala aelike ua ae ia e uku aku i na Poe Hui la i kekahi mau dala, aole emi malalo o na dala ewalu tausani, aole hoi e oi aku mamua o na dala he umi tausani, no ka makahiki hookahi, e hookaaia ma kela a me keia mahina, a e hoomaka ka helu ana oia makahiki ma ka la e hoomaku aku ai ka holo ana o ka Mokumahu *Kilauea*, a e haalele na Poe Hui la i ko lakou mau pono a pau, NOLAILA;

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ka palapala aelike i hanaia e like me na olelo maluna, ma keia ua apono ia, a ua hoolilo ia i mea e hoopaa i keia Aupuni, a ma keia ke ae ia nei e uku aku i na dala kokua i oleloia ma ua palapala aelike la, a hiki i na dala he umi tausani no ka makahiki hookahi.

PAUKU 2. Ma keia, ua haawiia i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e hana i palapala aelike me kekahi mau kanaka a me kekahi Ahahui ma ke Kanawai paha, no ka Hooholo Mokumahu Pili Aina, ma keia hope aku, a e uku aku no ia hana i kekahi mau dala aole i oi aku mamua o na dala he umi tausani no kela a me keia makahiki; aka, ma ia aelike, e ae ua mau kanaka la a ahahui paha, e lawe mai i kekahi mokumahu maikai kupono i ka holo moana, aole emi malalo o na tona he eha haneri, a ma kela a me keia holo ana e ku ua mokumahu la ma na awa o Lahaina, Kealukekua, Kawaihae a me Hilo, a hookahi holo ana a hoi mai maloko o ka pule hookahi.

PAUKU 3. Ma keia ua haawiia i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e hana i palapala aelike me kekahi mau kanaka a me kekahi Ahahui ma ke Kanawai paha, no ka hooholo ana i kekahi mokumahu mawaena o Honolulu a me na awa ma ka Mokupuni o Kauai: a e uku aku no ia hana i elima tausani

dala ma kela a me keia makahiki, a i hookahi holo ana aku a hoi mai o ua mokumahu la maloko o ka pule hookahi, a e ku no ua mokumahu la ma na awa o Nawiliwili, Hanalei, Koloa, a me Waimea.

PAUKU 4. Aole no e hoolimalima ia kekahi mokumahu malalo o keia Kanawai ina aole kau ia ka Hae Hawaii.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI KA PAUKU 1323 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia, a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 1323 o ke Kanawai Kivila ma ka hookui hou ana i keia mau huaolelo.

"4. Ka loaa ana i ke kane a wahine paha i ka mai i kapaia ka Mai Pake, ke hoike lea ia nae imua o ka aha, aole no he hiki ke hoolaia ua mai la, a ke hoike ia no hoi, ua kau mai no ia mai no na mahina he umikumamalua a oi aku."

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I NA MOKUMAHU HOLO MOANA.

NO KA MEA, o ka hoomau ana i ka hooholo pinepine a mau ana o na Mokumahu mawaena o keia Aupuni a me Kapalakiko, he mea nui no ia i ka pomaikai o keia Aupuni ; a no ka mea, o ke kukulu ana ia ano hooholo Mokumahu, he nui no na lilo i hiki ole ke alo ae, ma ka hoomakaia ana, a i hiki ole ke hoihoi ia mai e ka Oihana, NOLAILA ;

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ke haawiia nei ka mana i ke Kuhina Kalaiaina, ma ka aoao o ke Aupuni o keia Pae Aina, e hana i

olelo aelike me kekahi mau kanaka a me kekahi poe hui paha, no ka hooholo ana i mau mokumahu paa, a kupono hoi i ka hooholo ma ka moana, aole e emi ko lakou tona pakahi malalo o ka ehiku haneri tona, mawaena o Honolulu a me Kapalakiko, a no ia mea e ukuia ua mau kanaka la a poe hui paha i na dala aole e oi aku mamua o na dala he iwakaluakumamalima tausani, ma ka makahiki hookahi, no na makahiki elua, aka, aole no e hookoia ia ano olelo aelike me ka ae pu ole mai o ke Alii ka Moi ma ka Aha Kukamalu, a ma ia olelo aelike e hooponoponoia no malalo o na uku hoopai kupono, e holo mau aole e emi iho malalo o ka holo hookahi ana iloko o na la he iwakaluakumamakahi, mai kela a me keia awa ku o ke ala holo, o ka holo aole no e oi aku mamua o na la umikumamalua mai kahi awa aku a i kekahi, a o ka uku holo no ka papa akahi, aole no e oi aku mamua o na dala he kanahikukumamalima no kela a me keia ohua pakahi, a o na uku ukana maluna o na ukana e hooili mau ana mai kekahi awa a i kekahi awa, aole e oi aku mamua o na dala eono no ke tona hookahi, a me elima hapa haneri uku kaulele, a o na uku ukana maluna o na dala maoli aole e oi aku mamua o ka hapalua keneta no ke dala hookahi, a e lawe mai i na eke leta mai Kapalakiko mai me ka uku ole o ke Aupuni Hawaii, a o ka Oihana Leta paha.

Pauku 2. I mea e hookoia ai na mea i oleloia iloko o keia Kanawai, ke haawiia nei ka mana i ka Kuhina Waiwai, me ka ae pu mai o ke Alii ka Moi ma ka Aha Kukamalu, e hoopuka aku i kela a me keia manawa, i na palapala hoopaa o keia Aupuni, e like ka nui o na dala o kela mau palapala hoopaa pakahi i manaoia he kupono, me ka uku panee pu, aole e oi aku mamua o na keneta eiwa no ke dala hookahi, no ka makahiki hookahi, a e hookaaia ia ukupanee i kela a me keia hapalua makahiki. Ka nui o na dala maloko oia mau palapala hoopaa, aole e oi aku mamua o na dala he kanalima tausani. E kakau inoa ia no ua mau palapala hoopaa la e ke Kuhina Waiwai a me ke Luna Buke Helu Aupuni, a e maheleia i elima ano, i umi tausani dala ma kela a me keia ano, a e hookaaia ka mahele mua iloko o na makahiki elima, a he elima no makahiki mawaena o ka hookaa ana o kela a me keia mahele.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 780 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 780 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i ka huaolelo "eono" ma ka lalani ewalu, a e hookomo ma kona wahi i ka huaolelo "ehiku," a me ke kapae ana i ka huaolelo "hookahi" ma ka lalani umi, a e hookomo ma kona wahi i ka huaolelo "elua," a penei e heluheluia'i ua pauku la:

"PAUKU 780. Penei ka nui o ka Poeikohoia e na makaainana iloko o ka Ahaolelo.

No ka mokupuni o Hawaii, ewalu, penei: hookahi no ka Apana o Kona Akau, mai Keahualono a hiki i Puuohau, e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana o Kona Hema, mai Puuohau a hiki aku a e hookomo ana ia Kaheawai.

Hookahi no ka Apana o Kau.

Hookahi no ka Apana o Puna.

Elua no ka Apana o Hilo.

Hookahi no ka Apana o Hamakua.

Hookahi no ka Apana o Kohala.

No ka Mokupuni o Maui, ehiku, penei: elua no ka Apana i komo o Lahaina, Olowalu, Ukumehame a me Kahoolawe.

Hookahi no ka Apana i komo o Kahakuloa a me Kaanapali.

Elua no ka Apana mai Waihee a hiki aku i Honuaula, a e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana mai Kahikinui a hiki aku i Koolau, e hookomo ana ia mau wahi.

Hookahi no ka Apana mai Hamakua a hiki aku i Kula, a e hookomo ana ia mau wahi.

Elua no ka Apana i komo na Mokupuni o Molokai a me Lanai.

No ka Mokupuni o Oahu, ewalu, penei: eha no ka Apana o Honolulu, mai Maunalua a hiki aku i Moanalua, e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana o Ewa a me Waianae.

Hookahi no ka Apana o Waialua.

Hookahi no ka Apana o Koolauloa.

Hookahi no ka Apana o Koolaupoko.

No ka Mokupuni o Kauai, ekolu, penei: hookahi no ka Apana o Waimea, mai Nualolo a hiki aku i Hanapepe, e hookomo ana ia mau wahi a me ka Mokupuni o Niihau.

Hookahi no ka Apana o Puna, mai Wahiawa a hiki aku i Wailua, a e hookomo ana ia mau wahi.

Hookahi no ka Apana o Hanalei, mai Kapaa a hiki aku i Awawapuhi.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hoolahaia ana.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOAKEA ANA I NA MANA O KA BURO O NA EEMOKU MAI NA AINA E MAI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaiaina me ke kokua pu ana mai o ke Komite o ka Aha Kukamalu, oia hoi ka Papa Eemoku, iloko o ka manawa kokeke e hiki ai mahope iho o ka hooholo ana o keia Kanawai e hoomaopopo a e hoike mai, i mea e aponoia mai ai e ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, i mau rula i manao ia he mea pono e hooponopono ai i na Eemoku i lawe ia mai, a e lawe ia mai ana paha ma keia hope aku mamuli o ka ae ia ana aku o ka Buro o na Eemoku a olelo aelike paha me ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 2. O na rula a pau i hooholoia e ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, i kela a me keia manawa, mamuli o na olelo o keia Kanawai, e hoohui ia mau mea me na olelo hooholo o ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, a e hoolahaia maloko o kekahi nupepe i paiia ma Honolulu.

PAUKU 3. Maloko oia mau olelo hooholo e hoakakaia ka uku hoopai no ka haki ana o ia olelo hooholo; a ua manaoia ua like ia mau olelo hooholo me ke kanawai o ka aina; a na na Aha Hookolokolo e hooko pela.

PAUKU 4. Ua kauohaia na Makai a me na Lunakanawai Hoomalu me na Lunakanawai Apana e hooko i na rula i hooholoia a i hoolahaia e like me ka Pauku 1 me 2 o keia Kanawai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAU PALENA ANA I KA MANAWA E HIKI AI I NA MEA I AIEIA, KE HOIKE MAI I KO LAKOU KOI I KA WAIWAI O KEKAHI MEA I MAKE, A E HOOMAKA I KA HOOPII INA I HOOLEIA KO LAKOU KOI; A E HOOLOLI ANA I KA PAUKU 1247 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e hookohuia kekahi i Luna Hoopenopono Waiwai, a i mea Hooko Palapala Kauoha paha, alaila e hoolaha oia ma na nupepa e hoolaha ia nei ma ke Kulanakauhale o Honolulu, e like ka loihi o ka manawa me ka manao o ka Aha, aole nae e emi malalo o ka hoolaha pakahi ana ma ka pule hookahi no na pule eha, i olelo hoolaha no na mea i aieia a pau o ka mea i make, e hoike mai i ko lakou koi i hooiaio ponoia a me na palapala e maopopo ai ko lakou pono, a me na koi pu i moraki ia ma ka waiwai paa, imua ona ma kona hale noho a ma kona hale hana paha iloko o na malama eono mahope iho o ka hoolaha mua ana. A ina aole e hoikeia mai na koi o ia ano iloko o na malama eono mahope iho o ka hoolaha mua ana, a i ole ia, iloko o na malama eono mahope iho o ka la i kupono i ka hookaa, alaila e hooliloia keia mau koi i mea ole. Aole no e hiki i na Luna Hooponopono Waiwai a me na mea Hooko Palapala Kauoha ke hookaa i keia mau koi.

PAUKU 2. Ina ua kupono ke koi, alaila e kakau ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha i kona ae maluna; a na ka mea koi e lawe kokeia imua o ka Lunakanawai nana e hana nei i keia waiwai; a ina e loaa mai kona ae, alaila, e uku pau loaia a uku hapaia paha ia koi e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha, noloko mai o na loaa o ka waiwai i hooponoponoia.

PAUKU 3. Ina e hooleia ke koi e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha, a i ole ia,

e ka Lunakanawai paha, alaila e hoopiiia ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha, iloko o na malama elua mai ka la o kona hooleia ana, a i ole ia iloko o na malama elua mai ka la aku i kupono ai ka hookaa ana, a i ole alaila ua hoole mau loa ia.

PAUKU 4. Aole no e ku i ke Kanawai ke ae i kekahi koi i hooleia e ke Kanawai e kau palena ana i na hoopii kivila.

PAUKU 5. E hooloiiia, a ma keia ua hoololoiia ka Pauku 1247 o ke Kanawai Kivila, ma ka hookui ana mahope iho o ka huaolelo "hooilina" ma ka lalani 4 i keia mau huaolelo, "Koe nae na hoopii no na koi i hooleia e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha a Lunakanawai paha," e like me ka olelo o ka Pauku 3 o keia Kanawai.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia ai.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKAPU AI I KE A ANA O KA BIPI IWAENA O KE KULANAKAUHALE O HONOLULU ILOKO O KAHI MAU HORA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia, ua hookapu loa ia ke a ana o na bipi iwaena a iloko o na alanui o ke Kulanakauhale o Honolulu maloko ae o ka palena o ka hapaha mile hookahi mai ke kihi ae o Alanui Nuuanu, kahi e moku ana i ke Alanui Moi, ke ole e hoopaa a e malama ponoia, i ole e pilikia ai ka lehulehu. No ke kue i keia, e hiki no ke hoopai i ka uku hoopai e like ka nui me umi dala no kela me keia poo bipi e ho-aia ana pela, a e hoopii ia no imua o ka Lunakanawai Hoomalu o Honolulu.

PAUKU 2. Aole no i manao ma keia Kanawai ua keakea ia ke a ana o na bipi mawaena o na hora umikumamakahi o ka po a me ka hora ewalu o kakahiaka ma na alanui a malalo iho o na rula hooponopono i kau ia ma kela a me keia manawa e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KA PAUKU 58 O KE KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoopauia, a ma keia ua hoopauia ka Pauku 58 o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI E HOOPAU AI KA MOKUNA 10 O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOPONOPONO AI KA OIHANA AOPALAPALA O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooloiia a ma keia ua hooloiia keia Kanawai ma ka hookomo ana mahope iho o ka Pauku 21, i mau Pauku hou elua, 21 A a me 21 B, penei :

PAUKU 21 A. O na Kumukula o na Kula Aupuni a pau loa, kahi e hoonaauaoia'i na keiki maoli o Hawaii nei, koe na Kula Wae, ua kauohaia lakou e kakau i mooinoa pololei o na haumana iloko o na kula o lakou ; a maloko oia mooinoa e kakauia na inoa. Ke ano keikikane a kaikamahine paha, ka nui o na makahiki a me kahi e noho ai o na haumana. Aole no e hiki i kekahi kumu o kekahi kula maoli ke hookuu i kekahi haumana malalo o na makahiki umikumamalima i kakauia ma ka mooinoa o kana kula e like me ka olelo maluna, mai loko mai o kona kula, i mea e hiki ai i ua haumana la ke komo ma kekahi kula e ae, aia wale no a ae mai ma ka palapala na makua a kahu paha o na haumana la ; a i ole ia ma ke noi ana o ka Luna Kula o ka Apana mamuli o na kumu kupono i hoikeia iaia. Ina e hookuuia kekahi haumana pela, alaila e haawi aku ke kumu i palapala i kakauinoaia eia i ua haumana nei e hoike mai ana i ke ano o kona hookuuia ana.

PAUKU 21 B. Aole no e hiki i kekahi kumukula e ae i kekahi keiki malalo o na makahiki he umikumamalima, e hele

ana i kekahi kula e ae, e komo iloko o kona kula ke hoike ole mai ua keiki nei, a o kona makua a kahu paha, i ka palapala hookuu o ke kumu o kela kula kahi ana e hele ai mamua, e like me na olelo ma ka Pauku maluna ae. A o ke kumukula e hana me ke kue i na olelo o keia Pauku a me ka Pauku maluna ae e hoopaiia oia, ke ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, i elima dala no ka hewa mua, a ina e ku hou ka hewa iaia e hoopaiia oia i umi dala a me ka hoopauia ana o kona noho ana ma kana Oihana, aia i ka manao o ka Aha.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKAAWALE ANA I NA HAAWINA DALA NO KE AUPUNI NO NA MAKAHIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA KANAKOLUKUMAMAKAHI O MARAKI, MAKAHIKI HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAHIKU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O na haawina dala mahope nei, i hiki aku ka huina i na dala Hookahi Miliona Eiwa Tausani Eono Haneri Kanalima me Kanaha Kumamalima Keneta, e haawiia ia mau dala mailoko ae o na dala e waiho ana iloko o ka Waihona Dala o ke Aupuni, no na lilo o na makahiki elua, e hoomaka ana ma ka la mua o Aperila, 1868, a e pau ana ma ka la 31 o Maraki, 1870.

KO KA MOI PONOI.

Ko ka Moi dala ponoi me ka hanohano Moi	$45,000 00
Puuku me ke Kakauolelo o ka Moi	5,000 00
	$50,000 00

NA HAAWINA HOOMAU.

No ka Moiwahine Kalama	$ 4,000 00
No ka Moiwahine Emma	12,000 00
No ka Mea Kiekie M. Kekuanaoa	8,000 00
	$24,000 00

NO KA AHAOLELO A ME KA AHA KUKAMALU.

Na lilo o ka Ahaolelo	$15,000 00
Kakauolelo o ka Aha Kukamalu, $5 no kela a me keia halawai ana	200 00
Kope ana i na Moolelo o ka Aha Kukamalu	600 00
Lako palapala a me na lilo e ae o ka Aha Kukamalu	100 00
	$15,900 00

OIHANA KANAWAI.

No ka Lunakanawai Kiekie	$10,000 00
No ke Kokua Lunakanawai Mua o ka Aha Kiekie	8,000 00
No ke Kokua Lunakanawai Elua o ka Aha Kiekie	8,000 00
No ka Lunakanawai Kaapuni, Oahu	1,600 00
No ka Lunakanawai Kaapuni, Hawaii	3,600 00
Aka hoi, ina e lawe ka Lunakanawai Kaapuni o Hilo i ka oihana a me ka uku o ka Hope Kiaaina a me ko ke kakauolelo o ke Kiaaina, alaila aole no e loaa ia ia ka uku Lunakanawai.	
No ka Lunakanawai Kaapuni o Maui	2,400 00
Na lilo oia Lunakanawai no ka hele ana	200 00
No ka Lunakanawai Kaapuni o Kauai	2,000 00
Haawina ku i ka wa no Hon. L. Aneru	2,000 00
Haawina ku i ka wa no Hon. Ioane Ii	2,000 00
No ka Lunakanawai Hoomalu, Honolulu	4,000 00
" " " Lahaina	2,000 00
" " " Hilo	2,000 00
No ke Kakauolelo o ka Aha Kaapuni, apana 2	400 00
" " Mua o ka Aha Kaapuni, apana 3	300 00
" " Alua o ka Aha Kaapuni, apana 3	300 00
" " o ka Aha Kaapuni, apana 4	300 00
No ke Kakauolelo o ka Aha Kiekie	4,000 00
No ka Hope Kakauolelo	2,400 00
No ka Mahele Olelo	2,000 00
Na lilo o ka Aha Kiekie, me na lilo no na hoike ma na hihia karaima	2,000 00
Na lilo no ka Aha Kaapuni, apana 2, me na lilo no ka hele ana o ka Aha	1,200 00
Na lilo o ia ano no ka apana 3	1,500 00
Na lilo o ia ano no ka apana 4	600 00
Lako palapala, Aha Kiekie me na Aha Kaapuni	500 00

Lako palapala, no na Aha Hoomalu me na Aha Apana..	500 00
No ke kuai ana i na Buke Kanawai.....	500 00
Uku o ka Lunakanawai Apana, Puna, Hawaii.....	600 00
" " " Kau, Hawaii.....	600 00
" " " Kona A., Hawaii.....	600 00
" " " Kona H., Hawaii.....	600 00
" " " Kohala A., Hawaii.....	600 00
" " " Kohala H., Hawaii.....	600 00
" " " Hamakua, Hawaii.	600 00
" " " Wailuku, Maui.....	700 00
" " " Makawao, Maui.....	600 00
" " " Hana, Maui.....	600 00
" " " Kaupo, Maui.....	600 00
" " " Lanai.....	400 00
" " " Molokai.....	600 00
" " " Ewa ameWaianae, Oahu	600 00
" " " Waialua a me Koolauloa, Oahu.....	600 00
Uku o ka Lunakanawai Apana, Koolaupoko, Oahu.....	600 00
" " " Waimea, Kauai.....	600 00
" " " Koloa, Kauai.....	600 00
" " " Lihue, Kauai.....	600 00
" " " Hanalei a me Anahola, Kauai....	700 00
	$76,300 00

OIHANA O KO NA AINA E, A ME KE KAUA.

No ke Kuhina.....	$10,000 00
No ke Kakauolelo.....	4,000 00
No ke Komisina o ka Moi ma Ladana.....	1,600 00
Lilo o na Agena ma na Aina e.....	2,000 00
Uku leta, pepa, me na lilo e ae.....	2,000 00
No na Elele ma na Aina e.....	5,000 00
No ka Oihana Koa.....	63,838 00
	$88,438 00

OIHANA KALAIAINA.

No ke Kuhina....	$10,000 00
No ke Kakauolelo mua.....	4,000 00

No ke Kakauolelo alua	3,000 00
No ke Kiaaina o Oahu	3,600 00
" " Maui	3,600 00
" " Hawaii	2,000 00
" " Kauai	2,400 00
Hope Kiaaina o Hawaii	2,000 00
Kakauolelo o ke Kiaaina o Oahu	600 00
" " Maui	800 00
" " Hawaii	2,000 00
" " Kauai	600 00
Luna Leta Nui	5,000 00
Kakauolelo mua o ka Hale Leta Nui	2,400 00
" Alua " " "	832 00
Lawe Leta	5,500 00
No na Luna Leta ma Maui	1,000 00
" " " Hawaii	800 00
" " " Kauai	400 00
No na Luna Alanui	9,000 00
Kuai ana i na mea lako hana alanui	1,500 00
Uku poho no na alanui	2,000 00
Na alanui a me na alahaka ma Puna, Hawaii	1,000 00
" " " Kau, Hawaii	2,000 00
" " " Hamakua, Hawaii	6,000 00
Na alanui mai Kawaihae a i Waimea, Hawaii	4,000 00
Kela me keia lilo no Hawaii	5,000 00
Na alanui me na alahaka ma Lahaina, Maui	3,000 00
Na wahi e ae o Maui, na alahaka me na alanui	7,800 00
No na alanui me na alahaka ma ka Mokupuni o Oahu	7,125 00
Ka wehe ana o ke alanui Kula, ma Honolulu	2,000 00
Hana ana i ke alanui Liliha	2,000 00
No na alanui me na alahaka ma ka Mokupuni o Kauai	1,000 00
Kao ma ka muliwai o Waimea, Kauai	400 00
Alanui ma Kalaupapa, Molokai	500 00
No ke ana aina no ke Aupuni	3,000 00
No ke ana ana i ka pali o Nuuanu	100 00
Uuhiolelo me ka Maheleolelo	1,000 00
No ka Hale Alii	60,000 00
No ka Hale Hina Alii	3,000 00
No ka uku o ka Luna Malama o ka Hina Alii	600 00
Mau pahu hao hou no ke Aupuni	1,000 00
No ka Hale Leta Hou	9,000 00

No ka Hale Papaa e waiho aku ai i na mea pahupahu...	3,500 00
No ka hana hou ana i na Hale Aupuni.....	10,000 00
No ka hoolimalima ana oia mau hale.....	2,400 00
Na Elele.....	1,144 00
Hale hou e hoopaa i ka poe i hopuia ma ka halewai.....	1,800 00
Hale Hookolokolo me ka hale hoopaa lawehala ma Waimea, Hawaii.....	3,000 00
Hale hoopaa lawehala ma Koolaupoko, Oahu.....	800 00
Hale Aupuni ma Hilo.....	6,000 00
Hale Hookolokolo me ka hale hoopaa, ma Kau, Hawaii..	1,600 00
" " " " Makawao, Maui..	1,000 00
" " " " Molokai.....	1,600 00
" " " " Hanalei, Kauai..	1,600 00
Luna Halepaahao, Oahu.....	3,000 00
No ke ola o na lawehala.....	9,000 00
Paipalapala o ke Aupuni.....	12,000 00
Kuai ana i na Buke no ka Waihona Buke o ke Aupuni..	1,000 00
Na mea kaupauna me na mea ana no ka Oihana Kalaiaina.	250 00
Na lilo o ka Papa Ola.....	40,000 00
Na lilo no ka hale malama i na pupule.....	13,000 00
Kokua i ka Halemai Moi Wahine, a me ka haawi manawalea i na laau.	10,000 00
Kokua i ka Mahiai a me ka hoopae lima hana (eemoku)..	30,000 00
Luna Wai, me ke Kakauolelo o ka Makeke.....	3,600 00
Na lilo o ka Oihana Wai.....	3,600 00
No ka hana ana i mau Kio Wai hou.....	20,000 00
Mau Uapo hou, me ka hana hou ana i na Uapo Pili Moku.	24,000 00
Uapo hou ma Nawiliwili, Kauai.....	500 00
No ka Eli ana i ke Awa o Honolulu.....	10,000 00
Kao hou no ke Kakia Pahu.....	1,500 00
Mokumahu Pele, na lilo o ka holoholo ana.....	11,000 00
Mokumahu Pele, hana hou ia'na.....	9,000 00
Pahu Hao no na Keena Kiaaina o Hawaii, Maui a me Kauai.....	1,200 00
Na Heleuma me na Mouo.....	4,000 00
No ka Awa Pae Moku ma Honomalino.....	750 00
No ka Uapo ma Koholalele.....	750 00
Awa Pae Waapa ma Hilo.....	1,500 00
Hale Kukui no ke Awa o Honolulu.....	3,500 00
Hale Kukui no ke Awa o Hilo.....	500 00
Na lilo oia hale, Honolulu.....	1,400 00

Na lilo oia hale, Hilo	400 00
Kukui Awa o Lahaina	500 00
Kukui Awa o Kawaihae	500 00
Oihana Kinaiahi, Honolulu	8,910 00
Kela lilo keia lilo o ka Oihana	1,500 00
	$443,361 00

OIHANA WAIWAI.

No ke Kuhina	$10,000 00
No ka Luna Buke Helu	4,000 00
No ka Luna Dute Nui	6,000 00
Kakauolelo o ka Luna Dute	3,600 00
Kiai Oihana Dute	2,400 00
Luna Hale Papaa, Honolulu	2,400 00
Na kokua Kiai ma Honolulu me na Awa e ae	2,000 00
Na lilo e ae a me ka hoolimalima kakauolelo ku i ka wa ma ka Hale Dute	2,000 00
Luna Dute me ka Luna Awa ma Kawaihae	400 00
" " " " Kealakekua	200 00
Waapa Hale Dute	800 00
Uku o na Luna Helu (aole i oi aku maluna o ka elima hapa haneri)	9,000 00
Uku o na Luna Auhau, (aole i oi aku maluna o ka elima hapa haneri)	8,000 00
Dala Halemai Moiwahine, i manaoia	3,000 00
Bila Dala Aupuni e hookaaia ana	7,050 00
Ukupanee maluna o na Bila Dala Aie	25,841 00
Kokua ana i na Mokumahu holo pili aina	36,700 00
Uku makahiki i hookaa ole ia	562 50
Kela me keia lilo o ka Oihana	1,500 00
Ke koi a Iokewe	22 50
	$125,476 00

OIHANA O KA LOIO KUHINA.

No ka Loio Kuhina	$10,000 00
Kakauolelo o ka Loio Kuhina	2,400 00
Na lilo no ka hele ana i kela wahi keia wahi, a me na lilo e ae o ka Oihana	1,000 00
No ka Hamuku o ke Aupuni	6,000 00

No ka Makai Nui o Hawaii	4,000 00
No ke Kakauolelo o ka Makai Nui o Hawaii	1,000 00
No ka Makai Nui o Maui	4,000 00
No ke Kakauolelo o ka Makai Nui o Maui	1,000 00
No ka Makai Nui o Kauai	2,000 00
Hopu ana i na Lawehala	3,000 00
Na Makai o Honolulu me na Makai o na wahi e ae ma ka Mokupuni o Oahu, me na Hope Makai Nui	37,680 00
Na Makai o Maui	7,644 45
" " Hawaii	9,816 00
" " Kauai	3,500 00
Kela lilo keia lilo o ka Oihana Makai	1,000 00
	$94,040 45

OIHANA HOONAAUAO.

No ke Kahukula Nui	84,000 00
No ke Kakauolelo	3,000 00
No ke kokua ana i na Kula ma ka olelo Hawaii me ka olelo Beretania, a ua komo malaila ke Kula nui o Lahainaluna	38,000 00
No na Kula Aupuni ma na apana kahi i nele i ke dala ole	17,000 00
No ke pai ana i na Buke Kula	5,250 00
Lako palapala, kela a me keia lilo	600 00
Kula Hana Lima a me ka Hoopololei	5,000 00
No ke kuai ana i ke kahua oia Kula	3,600 00
Kukulu ana i na Hale Kula Hou	6,200 00
No ka hoonoho Haumana ma Punahou	360 00
Ukupanee o na dala Kula	5,125 00
No ke ao ana i na Keiki Hawaii ma ka Oihana Lapaau	4,000 00
	$92,135 00

KA HOULUULU ANA.

No ka Moi	$ 50,000 00
Haawina Hoomau	24,000 00
Ahaolelo me Aha Kukamalu	15,900 00
Oihana Kanawai	76,300 00
Oihana o ko na Aina e, me ke Kaua	88,438 00
Oihana Kalaiaina	443,361 00

Oihana Waiwai	125,476 00
Oihana Loio Kuhina	94,040 45
Oihana Hoonaauao	92,135 00
	$1,009,650 45

PAUKU 2. E kau no ke Kuhina Waiwai ma ka aoao o na loaa o ka Bila Haawina o 1866 a me 1868 i na koena a pau i haawiia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 16 o Julai, 1866, aole nae i ukuia a hiki i ka la 31 o Maraki, 1868, aole hoi i hoakakaia ma kahi e, a oia mau puu dala a pau, aole no e ukuia no na kumu i hooliloia'i mamua.

PAUKU 3. E hoomau aku ke Kuhina Waiwai i ka uku ana i na uku makahiki i oleloia ma keia Kanawai, ka uku o na Koa, a me ko na Makai, na lilo o ka Oihana Kinaiahi, a me ka Aha Kiekie, a me ko na Aha Kaapuni, na Bila Aie o ke Aupuni a me ka Uku Hoopanee ma ke Dala Kumupaa no na Kula e waiho ana iloko o ka Waihona, a hiki i ka la 30 o Iune, 1870, ke hooholo ole ia he Bila Haawina hou mamua ae oia la.

PAUKU 4. Aole loa e ku i ke Kanawai ke uku ke Kuhina Waiwai, aole hoi e ae e ukuia aku i kekahi dala mailoko ae o ka Waihona no na kumu e ae, no na kumu wale no i hoakakaia ma keia Kanawai ; aka hoi, o na dala a pau i waihoia mai iloko o ka manawa pokole, a ua haawiia aku no ia he palapala hoike aie, a me ka uku hoopanee ma ia dala e ukuia no i ka manawa i oleloia me ka haawina ole, aka, ina e puka mai ka Mai Luku, a o ke Kaua, a o ke Kauaia mai, a ke Kipi, a me na pilikia e ae o ka lehulehu, alaila e hiki no i ka Moi, iloko o ka Aha Kukamalu, ke haawi i na dala kupono no ia pilikia a e hoike ke Kuhina Waiwai i ka Ahaolelo e hiki mai ana no na dala a pau i ukuia mamuli o keia olelo.

PAUKU 5. Ua ku no i ke Kanawai, ina i pau e kekahi haawina okoa iloko o kekahi oihana, e hoolawa no ke poo o ua Oihana la i kela haawina noloko ae o ke koena o kekahi haawina okoa e ae, iloko o ua oihana nei, ina he koena ; na ke poo o kela Oihana keia Oihana e hoike i ka Ahaolelo mahope iho, i ke dala i hooliloia pela ; aka hoi, aole i aeia ma keia e hoolilo aku i na haawina no na hana hou ma kekahi Apana Kiaaina mawaho ae o ia Apana.

PAUKU 6. He hiki ole i kekahi mea ia ia na Oihana Aupuni elua i hookaawaleia ka uku makahiki no ia mau Oihana, ke ohi i ka uku i oi aku mamua o ka uku o ka mea i oi o laua, ke hiki aku ka uku o kekahi o ia mau Oihana i ka elua tausani dala a oi ae paha no ka makahiki, a aole no e ukuia oia i kekahi uku e ae a uku i oi aku paha.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai kona la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

PAPA KUHIKUHI.

AOAO.

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 999 o ke Kanawai Kivila. No na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai..... 7

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1183 o ke Kanawi Kivila. No ka hoopai i ka make..... 7

He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 35 o ke Kanawai Kivila. No ka uku hoopanee..... 9

He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 422, 423 a me 425, o ke Kanawai Kivila. No ka hoailona pai o ke Aupuni..... 11

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 788 o ke Kanawai Kivila. No ke koho balota i na Lunamakaainana..... 29

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila. E hoakea ai i na mana o na Aha Hoomalu..... 34

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 434 o ke Kanawai Kivila. No ke koina no ka hoohiki kupa ana..... 38

He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 255 a me 256 o ke Kanawai Kivila. No na Palapala Sila Nui..... 43

He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 118, 119 a me 120, o ke Kanawai Kivila. No na Lio Kea..... 46

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1323, o ke Kanawai Kivila. No ka hooki ana i ka mare—Mai Pake..... 49

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 780, o ke Kanawai Kivila. No ka nui o ka Poeikohoia iloko o ka Ahaolelo..... 51

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1247, o ke Kanawai Kivila. No ka waiwai o na mea i make..... 53

He Kanawai e hoopau ai i ka Pauku 58, o ke Kanawai Kivila. No na laikini hale kuai kihapai..... 55

He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 38, Pauku 2, o ke Kanawai Hoopai Karaima. No ka poe aea a me ka poe haukae..... 8

He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 21, Pauku 5, o ke Kanawai Hoopai Karaima. No ka lawe i ka waiwai ailue..... 38

A o na bipi iwaena o ke kulanakauhale o Honolulu..... 54

Aea—Ka hoopaa ana o ka poe aea a me ka poe haukae..... 8

Aha Hoookolokolo—Hoololi i ka manawa o ke Kau Hookolokolo o ka Aha Hookolokolo Kaapuni Apana 4..... ... 3

Aha Hookolokolo Hoomalu—E hoakea ana i na mana o na Aha Hoomalu..... 34

Aha Hookolokolo—Ka hoopanee ana o na Aha Hookolokolo ina e hiki ole mai ka Lunakanawai Peresidena..... 4

Aha Hookolokolo—Kau Hookolokolo hou no ka Aha Hookolokolokolo Kaapuni Apana 3 5
Aha Hookolokolo Kiekie—E hoakea ana i ka mana o ka Aha Kiekie 10
Aha Hookolokolo—No na papa hoike o na hana i hanaia ma na Aha Hookolokolo 5
Aina e—E kokua ana i na poe ma na aina e mai 22
Aina Moi—E haawi ana i na Komisina ka mana e hoolilo i kekahi Apana aina Moi ma Wailuku 22
Ala Liilii—No ka hoopii ma na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai 7
Ala Liilii—No na Komisina o ala liilii 28
Alekohola—Na ka Luna Dute Nui e ae aku 3
Aopalapala—No na keiki e hele ana i ke kula 55
Balota—No ke kuleana koho balota 15
Barratry—E hoopai ana i ka poe hewa ma ka Barratry 36
Bila Haawina no na makahiki 1868 a hiki i 1870 56
Bipi—E kuhikuhi ana kahi e hoopae ai i na bipi ma Honolulu .. 40
Bipi—no ke a ana o na bipi iwaena o ke kulanakauhale o Honolulu 54
Buro—E hoakea ana i na mana o ka buro eemoku mai na aina e mai 52
Dute ole—E hookomo mai i ke keleawe kapili moku me ka dute ole 36
Dute ole—E hookomo mai i kekahi mau mea hooluu ili me ka dute ole 37
Eemoku—No ka lawe ana i na ohua eemoku mawaena o keia mau Mokupuni 45
Eemoku—E hoakea ana i na mana o ka buro eemoku mai na aina e mai 52
Haawina—Bila Haawina no na makahiki 1868 a hiki i 1870 56
Haku—Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa 42
Hale Kukui—No ka dute kokua hale kukui 20
Hale Lole Bipi—No na wahi e ku ai na hale lole bipi 27
Haukae—No ka hoopaa ana i ka poe aea a me ka poe haukae .. 8
Haumana—No ka hoolakoia ana o na haumana i na buke etc e na makua a me na kahu 30
Hihia—No ka hoopii ma na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai 7
Hooaie Dala—He Kanawai e hiki ai ke hooaie dala 39
Hoailona Pai—No ka Luna Malama i ka Hoailona Pai o ke Aupuni 11
Hoakea—Ka hoakea ana o ka mana o ka Aha Kiekie 10
Hoakea—Ka hoakea ana o ka mana o na Aha Hoomalu 34
Holoholo Moku—No ka malu pono ana o ka holoholo moku pili aina 6
Holoholona—No ka hoomalu ana i na holoholona holo wale 41
Holoholona—No ka hele ana o na holoholona maluna o na uapo. 25
Hoohiki—Mana hoohiki o na Kiaaina 37
Hoohiki—No ke koina no ka hoohiki kupa ana 38
Hoohuikala ana i ke Kuhina Waiwai 28

Hooiaio ana o na palapala hoolilo..... 37
Hooki mare no ka Mai Pake..... 49
Hooluu Ili—E hookomo ana i kekahi mau mea hooluu ili me ke dute ole..... 37
Hoopae Bipi—No ka hoopae ana i na bipi ma Honolulu..... 40
Hoopai—No ka hoopai ana i ka make..... 7
Hoopanee—No ka hoopanee ana o na Aha Hookolokolo..... 4
Hoopanee—No ka uku hoopanee..... 9
Hoomalu—Hooloili o ka Hooponopono ana o ka Oihana Hoomalu. 10
Hoomalu ana o na holoholona holo wale..... 41
Hoomalu ana o ke ola a me ka waiwai mai da poino ana i na mea ano pahupahu..... 12
Hoonaauao—Ka hoolako ana i na haumana i na buke etc..... 30
Hoonaauao—Moo inoa o na keiki e hele ana i na kula Aupuni.. 55
Hope Luna Makai Kikekie o ke Aupuni..... 20
Hopu—Kokua i ka hooko ana i na palapala hopu..... 21

Kaa—No ka hele ana o na kaa maluna o na uapo..... 25
Kahuna Lapaau Maoli—He Kanawai e hoonoho ai i Papa Ola Hawaii..... 23
Kanawai—Ka hoohui a e pai ana o na Kanawai Hoopai Karaima. 35
Karaima—Ka hoohui a e pai ana o na Kanawai Hoopai Karaima. 35
Kauwa—Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa..... 42
Keleawe Kapili Moku—Ka hookomo ana me ke dute ole..... 36
Kiaaina—Mana hoohiki o na Kiaaina..... 37
Kilauea—Ka holo ana o ka Moi Hawaii maluna o Kilauea..... 8
Koho Balota—No ke kuleana koho balota..... 15
Koho Balota—No na wahi koho balota..... 29
Koi i ka Waiwai—No na koi i ka waiwai o kekahi mea i make. 53
Koina no ka hoohiki kupa ana..... 38
Komisina Aina Moi—Mana hoolilo i kekahi apana ma Wailuku. 22
Komisina Ala Liilii..... 28
Komisina Palena Aina..... 31
Kokua Mokumahu holo moana..... 49
Kuai ana i ka laau make..... 26
Kuhina Waiwai—Hoohuikala i ke Kuhina Waiwai..... 28
Kuleana iloko o ka Wai—No ka hoopii ana ma na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai..... 7
Kumukanawai—Hooloili o ke Kumukanawai..... 9

Laau Make—He Kanawai no ke kuai ana i na laau make..... 26
Lako buke o na haumana ma na kula Aupuni..... 30
Laikini—lole a me kuai bipi..... 42
Laikini—hale kuai kihapai..... 55
Lio Kea—No na Luna Nana Lio Kea—Laikini Lio Kea..... 46
Loio Kuhina—Ka hooponopono o ka oihana hoomalu a me na luna hooko e hoihoiia i ka Loio Kuhina..... 10
Lole ana—Laikini no ka lole ana a me ke kuai ana i ka bipi.... 42
Lole Bipi—No na wahi e ku ai na hale lole bipi..... 27
Luna Dute Nui—E ae aku i ka Alekohola..... 3
Luna Hooko a me ka oihana hoomalu—Na ka Loio Kuhina e hooponopono..... 10

Luna Makaainana—No ke koho balota ana i na Luna Makaainana 15
Luna Makaainana—No ka uku o na Luna Makaainana 26
Luna Makaainana—No na wahi koho balota, no ke koho ana i na Luna Makaainana 29
Luna Makai Kiekie—Hope Luna Makai o ke Aupuni 20
Luna Malama i ka Hoailona Pai o ke Aupuni 11
Luna Nana Lio Kea 46
Mai Pake—No ka hooki mare mamuli o ka Mai Pake 49
Make—No ka hoopai ana i ka make 7
Mana hoohiki o na Kiaaina 37
Mokumahu holo moana—No ke kokua ana i na mokumahu holo moana 49
Mokumahu holo Pili Aina—No ke kokua ana i na mokumahu holo Pili Aina 48
Moku holo pili aina—E malu pono ai ka holoholo ana 6
Ohe Wai o Honolulu—He Kanawai e pono ai na Ohe Wai o Honolulu 24
Ohua Eemoku mawaena o keia mau Mokupuni 45
Oihana Aopalapala—Lako buke o na haumana 30
Oihana Aopalapala—Moo inoa o na haumana 55
Oihana Hoomalu—Ka hoihoi ia'na o ka Oihana Hoomalu i ka Loio Kuhina 10
Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa 42
Olelo Hooholo no na lilo o ka holo ana o ka Moi i Hawaii 8
Pahupahu—He Kanawai e malu ai ke Ola a me ka Waiwai 12
Palena Aina—No ka hooponopono ana i na palena aina 31
Palapala Hoolilo—Ka hooiaio ana 37
Palapala Hopu—Ka hooko ana 21
Palapala Sila Nui no na mea i hanaia me ke akamai 43
Papa Hoike o na hana i hanaia ma na Aha Hookolokolo 5
Papa Ola Hawaii 23
Poeikohoia—Hooloili o ke Kumukanawai 9
Poeikohoia—Ka nui o ka Poeikohoia iloko o ka Ahaolelo 51
Poe ma na aina e mai 22
Sila Nui—No na mea i hanaia me ke akamai 43
Uapo—No ka hele ana o na holoholona a me na kaa maluna 25
Uku hoopanee 9
Uku o ka Poeikohoia 26
Uku o ka Poeikohoia 9
Uku o ka hoopaa ola—No na wahine mare na pomaikai 41
Wahine mare—Na pomaikai o ka hoopaa ola 41
Waiwai aihue—Ka hoopai ana o na mea i lawe i ka waiwai aihue. 38
Waiwai—No ka hooponopono i ka waiwai o na mea make 53